

UVODNA RIJEČ

„U Hrvatskoj nisam vidio prosjake i beskućnike koji bauljaju okolo“

Piše: Jasna A. Petrović

U Europi živi oko 2,7 milijuna, a u svijetu preko 1,6 milijardi beskućnika. Apsolutni beskućnici su oni koji prebivaju na javnim mjestima, napuštenim objektima i slično, a relativni beskućnici su oni koji žive u neadekvatnim, neprimjerenim uvjetima bez osnovnih uvjeta za život, vode i struje. U hrvatskoj službenoj statistici broje se samo beskućnici koji su prijavljeni s prebivalištem na adresama zavoda za socijalnu skrb, ali ne i ostali. Nisu uključeni čak ni beskućnici koji su na privremenom smještaju u prihvatilištu i prenočištu. Nedavno je rađena anketa među članicama Hrvatske mreže za beskućnike i otkrilo se da samo 10% beskućnika ima prijavljeno prebivalište na adresu centara za socijalnu skrb. Tako da po jednim imamo dvije tisuće beskućnika, a po drugima deset tisuća.

No, bivša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović je uvijek veselo tvrdila kako u Hrvatskoj nema beskućnika, a taj joj je podatak vjerojatno dao današnji ministar financija Marko Primorac, koji je negdje u to vrijeme bio Kolindin ekonomski savjetnik. Na Međunarodni dan beskućnika 10. listopada ove godine Primorac je rekao: „Kad pogledate kako ljudi žive u drugim državama, ja, primjerice, nisam u Hrvatskoj vidio prosjake po cestama, ljude da spavaju po ulici, koji kao beskućnici bauljaju okolo, a što je prisutno u drugim članicama EU“. Rekao je to javno, i za medije, ministar Primorac, identificirajući beskućnike glagolom „bauljati“, i pri tom dodajući da država mora više činiti za građane, ali da je neprimjereno „govoriti kako je ovo što se daje nedovoljno“. Drugim riječima beskućnici bauljaju, a zapravo ih nema, a zato njima i ne treba davati više nego što se daje, već je potrebno usmjeriti se na građane. Zbrka, zar ne?

Ministar Marko je ambiciozan i uspješan znanstvenik i političar i vjerojatno nije imao prilike družiti se sa siromašnima, poput skoro četrdesetak posto svih umirovljenika i starijih od 65 godina, koji su u riziku od siromaštva, koji skupljaju plastične boce valjda iz higijenskih potreba, kao i otpatke voća i povrća po tržnicama. To što većina njih imaju stanove u kojima žive, posljedica je socijalističkih stanarskih prava, otkupa stanova i povoljnih kredita.

Da, istina je da tek kad si beskućnik, primjećuješ da je sve nečije vlasništvo i da postoje brave na svemu. Najpoznatiji su biblijski beskućnici David, Pavao, Mojsije i mnogi drugi slavljani sveci, no vjerojatno ministar Marko nije na njih mislio kad je izrekao nevjerojatnu i blamirajuću tvrdnju.

Ako krov nad glavom nije glavni problem, hrana danas postaje veliki problem, a još veći je beznađe. No, ministar tvrdi kako je takvo širenje pesimizma u svakom smislu neodgovorno, pa valjda nije poželjno reći niti da je najmanje svaki treći umirovljenik siromašan, kako smo četvrti na ljestvici najsiromašnijih staraca u EU, da su mirovine vrlo niske i nedovoljne za dostojanstveni život.

Isus je govorio kako nas Bog želi upotrijebiti da bismo pomagali beskućnicima i potlačenima. Bog brine o bespomoćnima i voli siromašne. To kroz svoje ružičaste naočale ne vidi ministar financija. A oni koji misle drukčije, neodgovorni su. I ja koja ovo pišem skromno to potpisujem.

U OVOM BROJU:

ODRŽANA PRVA SJEDNICA NACIONALNOG VIJEĆA Prioriteti za umirovljenike

INTERVJU: MARJAN SPASOVSKI, PREDSJEDNIK SINDIKATA UMIROVLJENIKA MAKEDONIJE

Prosvjedom do povećanja mirovina

HRVATSKA PRIVATIZACIJA ZDRAVSTVA

Mijenjam manju kuću za umjetno koljeno

STARIMA GORI POD PETAMA Kada će Hrvatska uvesti doprinos za dugotrajnu skrb?

MIROVINSKA MATEMATIKA

Lakirovka za premijera

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Još uvijek daleko od pregovaranih zahtjeva

Nakon što su predsjednice SUH-a Jasna A. Petrović i MUH-a Višnja Fortuna 1. listopada 2024. godine s predsjednikom Vlade Andrejom Plenkovićem potpisale Sporazum o osnivanju Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, u ponedjeljak 14. listopada 2024. godine održana je i konstituirajuća sjednica Vijeća. Kao i u prijašnjim sazivima, i ovo Vijeće zadržalo je isti odnos snaga, odnosno šest predstavnika umirovljeničkih udruga (3 SUH i 3 Matica) i šest predstavnika Vlade i njezinih tijela. Novost je što na Vladinoj strani po prvi put sjede i predstavnici Ministarstva hrvatskih branitelja, što je objašnjeno brojnom braniteljskom umirovljeničkom populacijom. Osim predsjednice Petrović, iz redova SUH-a na sjednici su sudjelovali i

njezin zamjenik Stjepan Milobara te glavni tajnik Igor Knežević.

Na početku sjednice trebalo je izabrati predsjednika/cu i zamjenika/cu predsjednika Vijeća, te su predstavnici SUH-a predložili da to bude Jasna A. Petrović, dok su predstavnici Matice predložili Višnju Fortunu. Predstavnici Vlade glasali su za Višnju Fortunu, te će ona predsjedati Vijećem sljedećih godinu dana, a njezin zamjenik bit će Marinko Lukenda, novi državni tajnik u Ministarstvu rada, i dalje članovi ovog Vijeća ne primaju nikakvu naknadu. Petrović je inzistirala da se u tekst novog poslovnika ugradi odredba da se Nacionalno vijeće saziva barem jednom mjesečno, a ne svaka dva mjeseca kao do sada, što je i prihvaćeno.

Pohvalno je što se sjednici priključio i ministar Marin Piletić, koji je kazao kako kontinuiran i otvoreni dijalog Vlade RH s predstavnicima umirovljenika izravno doprinosi kreiranju politike usmjerene na unaprjeđenje kvalitete života starijih osoba diljem Republike Hrvatske te kako je programom Vlade 2024. - 2028. planiran nastavak mjera za unaprjeđenje položaja umirovljeničke populacije i zaštite osoba starije životne dobi. Ministar je kazao i kako će Vlada ubrzo ići s izmjenama zakona kojima će se omogućiti svim umirovljenicima, a ne samo bivšim policajcima, vojnicima i vatrogascima, da mogu raditi puno radno vrijeme i zadržati pola mirovine. Piletić je kazao kako će se tom mjerom pokušati smanjiti i uvoz strane radne snage.

Prioriteti programa Nacionalnog vijeća za 2024.

1. Nova formula usklađivanja mirovina:

- Prijedlog Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike 85:15
- Prijedlog SUH-a 100:0

2. 13. godišnja naknada (13. mirovina):

- Ministarstvo rada i mirovinskog sustava: prvotni prijedlog 5 eura po godini staža
- SUH-ov prijedlog je jednaka osnovica svima od 10 AVM-a (131,70 eura) te onda dodatan iznos od 5 eura za svaku godinu staža:

- 15 godina staža (75 eura dodatno = 206,70 eura ukupno)
- 20 godina staža (100 eura = 231,70 eura)
- 25 godina staža (125 eura = 256,70 eura)
- 30 godina staža (150 eura = 281,70 eura)
- 35 godina staža (175 eura = 306,70 eura)
- 40 godina staža (200 eura = 331,70 eura)
- 45 godina staža (225 eura = 356,70 eura)

Ova naknada ušla bi u mirovinu za razliku od jednokratnih dodataka, te se smanjuje sve više povećani raspon između najnižih i najviših mirovina.

Ispлата bi išla dva puta u punom iznosu, pred ljetu i pred Božić.

3. Odluka o 12 mjeseci staža po rođenom djetetu s danom primjene tog prava

Neće biti kao dosad dodani već dodatni staž, koji ulazi u pravo na izračun mirovine. Datum primjene se vrši preračunom svim majkama koje imaju dijete. Nema retroaktivne isplate. Za one koje tek odlaze u mirovinu nakon donošenja izmjena, njima će postati dodatni staž, a one koje su već u mirovini ostvarile to pravo ili nisu ostvarile pravo dodani staž.

4. Dopuniti izmjene Zakona o privremenom uzdržavanju, člankom koji će omogućiti prebacivanje svih tereta uzdržavanja nad umirovljenim bakama i djedovima na alimentacijski fond. Ovim se rješava odmah i 150 do 200 sudskih rješenja koji opterećuju bake i djedove.

5. Povećati AVM za najnižu mirovinu za 6 posto

6. Ukinuti porez na mirovine, a do tada povisiti osobni odbitak na 1.000 eura

7. Uvođenje mjesečnog dodatka za samce

Stopa siromaštva samaca starijih od 65 godina je bila 59,9 posto u 2023. godini, zbog čega treba uvesti razrede slične razredima

SUH je pak godinama ukazivao na ovu diskriminaciju, i tražio da to pravo imaju svi umirovljenici, te je u rujnu 2019. godine podnio Ustavnom sudu Republike Hrvatske prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom, da bi nakon godinu i pol dana bili odbijeni, jer je tada tako htjela Vlada.

Melita Čičak i drugi predstavnici Vlade podnijeli su i izvještaj o izvršenju programa rada NV u proteklom mandatu (2020.-2024.) pa je tako zaključeno kako je iz područja mirovinskog osiguranja pohvalno što je uveden novi model obiteljske mirovine i što je uvedena mogućnost besplatne dostave nacionalne naknade poštom, no nažalost ne i mirovina. U sustavu socijalne skrbi u prošlom mandatu vijeća dvaput je povećana osnovica zajamčene minimalne naknade. Nažalost, u izmjene Zakona o privremenom uzdržavanju nije stavljena odredba da se omogući prebacivanje svih do sada sudski presuđenih tereta uzdržavanja nad umirovljenim bakama i djedovima na alimentacijski fond, a za što će se SUH nastaviti boriti, te je zatraženo da se to hitno ugradi u Zakon. Uspjeh je i što se povećao census za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje te se uvela i usklađivanje tog censusa, te što se ukinula obveza plaćanja dodatnog zdravstvenog doprinosa od 1 % i 3 % za one umirovljene koji su imali mirovinu veću od prosječne plaće.

Piletić je najavio da se na izgradnji 18 centara za starije osobe diljem Hrvatske

neće stati, već da će ići i novi krug za ostale prijavitelje. Kazao je i da je premijer Plenković najavio donošenje Zakona o starijim osobama kako bi se još više zaštitila ta ugrožena populacija, a o čemu raspravlja i Europska komisija. Piletić je kazao i da se u budućnosti može ići u smjeru da ovo Nacionalno vijeće ne bude samo savjetodavno tijelo Vlade RH, već da poput Gospodarsko-socijalnog vijeća, odluke na ovom Vijeću budu imale i zakonsku obvezu, s čime su se predstavnici umirovljeničkih udruga složili.

Jasna Petrović je podsjetila prisutne kako je posljednja sjednica Vijeća održana u studenom 2023. godine, te da je tada obećano da će se u 2024. godini promijeniti formula usklađivanja i umjesto omjera 70-30 uvesti novi omjer 85-15, zatim da će se uvesti 13. godišnja naknada (mirovina), te omogućiti svim umirovljenim majkama 12 mjeseci dodatnog staža po rođenom djetetu. Ministar Piletić je na to odgovorio kako na toj sjednici nisu određeni rokovi, ali da će se dogovorene izmjene dogoditi dijelom sredinom 2025. godine, a dijelom početkom 2026. godine te da te izmjene diktiraju financijske mogućnosti Vlade, odnosno državnog proračuna. Naglasio je i kako su imali puno posla oko izbora, za što mu je Petrović naglasila kako ih to nije spriječilo da dužnosnicima povećaju osnovne plaće za 83 posto. Na sjednici je prihvaćen i prijedlog SUH-a da se u svim županijama osnuju vijeća za umirovljenike i starije osobe, jer se sve više prava

umirovljenika dopunjuju i na županijskoj odnosno lokalnoj razini.

Glavni tajnik SUH-a Igor Knežević kazao je kako su i SUH i svi umirovljenici najavljene promjene očekivali u ovoj, 2024. godini, te da zbog toga pomicanje rokova smatraju otežanjem, te da SUH i dalje neće odustati da formula usklađivanja bude u omjeru 100-0, odnosno u 100-postotnom rastu povoljnijeg indeksa, cijena ili plaća, inače će mirovine još više zaostajati za plaćama. Piletić je kazao kako će se postupno ići s promjenom formule, prvo 85-15, pa za nekoliko godina 90-10 i onda nekad u budućnosti doći do 100-0. Knežević i Petrović na to su odgovorili kako nedavno veliko povećanje plaća najvišim državnim dužnosnicima nije imalo takav sukcesivni ritam.

Ministar se osvrnuo i na prijedloge Svjetske banke kako ojačati hrvatski mirovinski sustav, te je kazao kako sugestiju da se podigne dobna granica za rad do 66 i pol godina Vlada sigurno neće implementirati. Spomenuo je i težak položaj invalidskih umirovljenika i obećao povećanje AVM za korisnike najnižih mirovina.

Sjednica je završena sa zaključkom da umirovljeničke udruge svoje prijedloge točaka novog Programa rada Nacionalnog vijeća. Deset dana kasnije SUH je poslao svojih 19 točaka pod nazivom „Prioriteti programa Nacionalnog vijeća za 2024. i 2025. godinu“.

I.K.

i 2025. godinu:

za dosadašnje jednokratne dodatke. Ne bi se uključili umirovljenici koji uz svoju mirovinu primaju i dio obiteljske mirovine.

- a. do 500 eura 10 posto mirovine mjesečno
- b. od 501 do 1.000 eura 8 posto
- c. od 1.001 do 1.500 eura 5 posto

8. Penalizacija:

- a. Ujednačiti visinu penalizacije svim korisnicima prijevremene mirovine na 12 posto, a koji su penalizirani iznad tog postotka te su mlađi od 65 godina
- b. Svima koji su navršili 65 godina ukinuti penalizaciju

9. Studentski staž – uračunati u radni staž godine redovnog trajanja studiranja VŠS i VSS studija.

10. Obvezni 2. mirovinski stup transformirati u dobrovoljni, a dotad ostaviti pravo izbora mirovine iz prvog ili iz oba stupa prilikom umirovljenja.

11. Ne uvoditi automatizam uključivanja u treći stup

12. Ne povećavati isplate u gotovini iz 2. stupa

13. Protiv povećanja radnog vijeka sa 65 godina na više

14. Omogućiti korisnicima dvostupačne mirovine u bilo kojem trenutku povratak u prvi stup

15. Nastaviti besplatan prijevoz umirovljenicima vlakovima HŽ-a

16. Konačno uvesti institut njegovatelja za bolesne starije članove obitelji uz plaću/naknadu

17. Izjednačiti pravo izbora svih umirovljenika na pola radnog vremena uz punu mirovinu, te na puno radno vrijeme uz zadržavanje pola mirovine

18. Propisati obvezu svih županija da osnuju županijska vijeća za umirovljenike i starije osobe

19. Omogućiti besplatan dostavu mirovina poštom

Mijenjam manju kuću za umjetno koljeno

Što vam prvo pada na pamet kad čujete za privatizaciju zdravstvenog sustava u Lijepoj našoj? Korupcija i pogodovanje, podizanje kredita za operativni zahvat, nepregledne liste čekanja na bolnički pregled ili možda kakav nedostižan i jako skup preventivni liječnički pregled?

U Sindikatu umirovljenika Hrvatske nerijetko doznajemo o najrazličitijim mukama naših građana starije dobi, o svakovrsnim mukama, pa tako i onima koje se tiču zdravstvenih usluga. 73-godišnja J.A. iz Zagreba nam se potužila kako je obitelj morala prodati malu staru kućicu da bi operirala koljena, kako bi mogla iole normalno hodati. Njezina sreća u nesreći bila je, dakako, što je imala što prodati. Jer ako nemate načina da prikupite novac za ovakvu vrstu operacije, pravo na zdravlje ostaje vam ostaje nedostižno, tek misaona imenica. Tako je J.A. unatrag nekoliko godina dobila nova koljena u jednoj zagrebačkoj specijalnoj bolnici. Izbor je pao na tu bolnicu ne zato što je tako J.A. poželjela, već stoga što javnozdravstveni sektor nije nudio niti jednu opciju za operativni zahvat oba koljena odjednom i s odgovarajućim implantima. Ova pacijentica se pita zbog čega cijenu koju bi HZZO platio javnoj bolnici nije uplatio privatnoj, čime bi njezin dio cijene bio plaćen.

Tržišni uvjeti za privatni fuš

Privatizacija zdravstvenog sustava u Hrvatskoj traje već jako dugo. Započela je još 1980-ih u bivšoj državi, dakle, prije osamostaljenja Hrvatske. U proljeće 1990. prestalo je funkcionirati samoupravno interesno organiziranje zdravstva. U to je vrijeme predložen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju. Spomenuti je Zakon trebao osvježiti funkcioniranje ukupnog zdravstvenog sustava pa ga je Sabor RH usvojio po hitnom postupku. Usvajanje Zakona je, zapravo, omogućilo da zdravstveni djelatnici mogu obavljati svoju djelatnost u privatnim ordinacijama, privatnim bolnicama, ali i u privatnim ljekarnama. Drugim riječima, stvoreni su tržišni uvjeti, odnosno otvorio se prostor za privatiziranje zdravstvenog sustava. Godine 1993. osnovan je HZZO – Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Iste su godine donesena dva nova zakona - Zakon o zdravstvenoj zaštiti i Zakon o zdravstvenom osiguranju.

Liječnici su dobili slobodne ruke da nakon odrađenog radnog vremena u javnim zdravstvenim ustanovama rade

i u privatnim praksama. To je rezultiralo zloporabom sustava, pacijente se počelo preusmjeravati u privatni dio zdravstvenog sustava, a sve s konačnim ciljem – što većom zaradom za hibride privatnih i javnih liječnika. Ukratko, nikad nije postignuta veća i kvalitetnija briga za pacijente. Broj preventivnih pregleda je znatno pao, a primarna zdravstvena zaštita izgubila je na svojoj snazi u periodu od 1990. do 2000. godine. Pacijenti su slani na bolničke preglede, počele su se formirati dugačke liste čekanja. Loša kadrovska politika gurala je pacijente u privatno zdravstvo. Sve zvuči vrlo poznato i 24 godine kasnije, zar ne?

Povećanje nejednakosti

Privatiziranje javnozdravstvenog prostora karakterizira slabljenje financijskog sustava zdravstva, zanemarivanje i loše pokrivanje ruralnih područja te nedostupnost zdravstvene zaštite za siromašne, upozoravaju stručnjaci. Ako su nekima od nas više, a nekima manje dostupne zdravstvene usluge, onda sa sigurnošću možemo govoriti o nejednakosti, tj. o povećanju nejednakosti u našem društvu. U vijestima vrlo često možemo čuti o tome kako u RH nedostaje medicinskog osoblja, ali i opreme.

Zdravstveno osoblje odlazi raditi u inozemstvo ili u domaće privatne klinike i poliklinike. Posljedica – novac se prelijeva u privatni sektor. Primjerice, još 2023. je Vlada RH proglasila privatnu „Specijalnu onkološku bolnicu – Medicinski centar Medikol (MCM)“ strateškim investicijskim projektom Republike Hrvatske, a taj je privatni zdravstveni biznis u vlasništvu obitelji Rajković iz Čakovca, kojoj je HZZO u zadnjih 10 godina isplatio 87 milijuna eura za PET/CT dijagnostiku, dok su za taj novac mogli kupiti 25 PET/CT uređaja. Hrvatsko javno zdravstvo ima samo jedan!

Iako su u Nacionalnom strateškom okviru protiv raka, donesenom 2020., podcrtana važna rješenja, ona su već četiri godine mrtvo slovo na papiru. KBC Rebro, kaže statistika, izgubilo je gotovo 30 posto onkologa radioterapeuta. Privatna poliklinika Radiochirurgija Zagreb iz Svete Nedelje 2022. nabavila je uređaj za liječenje raka kakav još nemamo u javnom sustavu, a zato HZZO svake godine daje desetke milijuna eura toj privatnoj poliklinici, iako je za taj novac mogao sam pribaviti isti uređaj.

Radiochirurgija Zagreb sklapa unosne ugovore s HZZO-om, a njezini su suvlasnici Mato Čatić, Miroslav Kovačić i Dragan Shwarz, bivši državni tajnik bivšeg ministra Dragana Primorca. Nadalje, u ovoj godini,

2024., dvije tisuće postupaka s magnetskom rezonancom (MR) odvit će se u Svetoj Katarini, poliklinici čiji je suvlasnik predsjednički kandidat Dragan Primorac. U javnom zdravstvu nemamo dovoljno uređaja pa će porezni obveznici ove države usmjeriti nemali novac u Primorčevu polikliniku ili u neku drugu privatnu polikliniku koja ima više nego povoljan ugovor s HZZO-om. Znatijeljnici bi mogli pomisliti ili nedajbože pitati zašto nemamo dovoljno uređaja u javnom zdravstvu. Specijalnih uređaja nam manjka jer je novac potrošen na neke druge stvari. A ljudi umiru, na visokom smo drugom mjestu u EU po smrtnosti od raka, upravo zbog premalo preventivnih pregleda i sporosti liječenja. Žrtve su na prvom mjestu – starije osobe, koje nemaju dovoljno visoke mirovine da se liječe u privatnim ustanovama.

Po modelu Svjetske banke

Srednjostrujaški mediji uglavnom prenose općenite vijesti o privatizaciji, o dugovanjima i nužnom rezanju troškova. Građani ne dobivaju dovoljno informacija o načinu funkcioniranja javnog zdravstva kao i o njegovoj strukturi. Konstruktivna rasprava o zdravstvenoj zaštiti i pravima pacijenata treba uključiti što veći broj ljudi.

Činjenica je da sve što smo dosad slušali o modernizaciji zdravstvenog sustava bila je posljedica pritisaka međunarodnih institucija. To su institucije koje promoviraju tzv. reformske pakete u zamjenu za kredite. Ozbiljan je problem što privatizacija zdravstva dovodi do američkog tipa zdravstvenog sustava: vrlo skup, dostupan samo bogatima, s tendencijom povećanja pojedinaca koji nemaju apsolutno nikakvu zdravstvenu zaštitu. Spomenimo na ovom mjestu da je turski zdravstveni sustav, primjerice, privatiziran prema preporukama Svjetske banke. Iste preporuke dobiva i Hrvatska. Ponovimo, privatne bolnice povlače jako veliki državni novac, a traže i doplate od pacijenata. Privatnim poliklinikama nije stalo da država ulaže u obnavljanje javne dijagnostičke infrastrukture, to za njih znači gubitak znatnog dijela prihoda. Radi se o jednostavnoj ekonomskoj računici – budućići da ne postoji dovoljno pojedinaca koji mogu platiti privatnu zdravstvenu zaštitu, privatne klinike i poliklinike u najvećoj mjeri egzistiraju od javnog novca. Zaključimo, izvlačenje novca iz javnog zdravstva i njegovo prebacivanje u privatni zdravstveni sektor besramna je rabota i ne ide u korist građana ove napaćene zemlje.

Melita Funda

Kada će Hrvatska uvesti doprinos za dugotrajnu skrb?

Starenje stanovništva je sveprisutna činjenica širom zemaljske kugle, pa tako i u Hrvatskoj. Desetljećima se u političkim i znanstvenim krugovima raspravlja o temi starenja stanovništva, ali nedovoljno, možemo slobodno ustvrditi. Tek su nešto glasnjiji političari u predizborno vrijeme kada se razmeću manje ili više ostvarivim ciljevima. Stajališta o posljedicama starenja se razlikuju, a postavlja se i pitanje kakve trendove možemo očekivati u narednim razdobljima. Također, činjenica je da kako ljudi stare, potrebna im je veća pomoć u aktivnostima vezanim za svakodnevni život. Takva je pomoć uglavnom skupa i za mnoge nedostupna.

Dugotrajna skrb je goruče političko pitanje, posebice za države sa srednjim i niskim dohotkom. Ovakva vrsta skrbi podrazumijeva čitav niz usluga osobama smanjenih funkcionalnih mogućnosti, fizičkih ili kognitivnih. Govorimo o osobama koje su ovisne o tuđoj pomoći u dužem vremenskom razdoblju. Pomoć se odnosi na obavljanje osnovnih svakodnevnih aktivnosti kao što su ustajanje iz kreveta, pranje, oblačenje, hranjenje, odlazak na wc. Osobe mogu trebati i pomoć oko svakodnevnih aktivnosti poput kuhanja, pospremanja, pranja odjeće, telefoniranja ili upravljanja financijama. Dugotrajna skrb može biti formalna, u domovima za starije osobe, izvaninstitucionalna, npr. neka vrsta socijalne usluge u kući, i neformalna, a što znači obiteljska i neplaćena.

Pogled preko granice

Hrvatska zasad prilično loše skrbi o svojim starijim građanima. U tom smislu, naša država bi trebala poboljšati i revitalizirati sustav dugotrajne skrbi (ako je ikada u konkretnom smislu riječi postojao) na više razina – financijskoj, normativnoj i organizacijskoj.

Ako pogledamo preko granice susjedne nam Slovenije, vidjet ćemo znatno bolju situaciju. Od 2021. godine Slovenci imaju Zakon o dugotrajnoj skrbi, a od 1. srpnja 2025. plaćat će doprinos za osiguranje za dugotrajnu skrb. Zakon o dugotrajnoj skrbi naši susjedi nisu donijeli preko noći, raspravljali su o njemu dvadeset godina. Utvrđena stopa doprinosa za zaposlene iznosi jedan posto, jedan posto za poslodavca i jedan posto za umirovljenike, postotak izdvojen iz neto mirovine. Nadalje, za Slovence postoji i mogućnost uvođenja prireza od 2028., eventualno nešto kasnije, uz uvjet da prihodi od doprinosa budu dostatni za financiranje svih prava kao i ostalih troškova iz Zakona o dugotrajnoj skrbi.

Ako govorimo o uvođenju doplata nakon 2028., onda bi korisnici usluga dugotrajne skrbi trebali dodatno plaćati neke usluge, u onoj mjeri u kojoj procijenjena financijska sredstva ne bi bila dovoljna za pokrivanje troškova. Za dugotrajnu njegu i pomoć kod kuće ili u nekoj ustanovi plaćalo bi se 10 posto, a 20 posto bi se plaćalo od vrijednosti usluge

dugotrajne skrbi u okviru usluge prava na osnaživanje i samostalnost.

Države pomažu svoje stare

Što se tiče dugotrajne skrbi u nekoj od slovenskih ustanova ili domova, iz obaveznog zdravstvenog osiguranja korisnicima je pokriven trošak rehabilitacije i njege, dok trošak smještaja i hrane korisnici plaćaju sami. Nadalje, od početka prosinca 2025. Slovenci će, misli se na sve one koji imaju pravo na dugotrajnu skrb u instituciji, u skladu s ovim zakonom, ostvarivati svoje pravo na obavezno osiguranje za dugotrajnu skrb. Takve troškove zasad snose pojedinci sami. Nije naodmet spomenuti da u Sloveniji već pola stoljeća postoji organizirani sustav domova za starije osobe.

Hrvatska još uvijek nije donijela strategiju dugotrajne skrbi. Naravno da sama strategija nije dovoljna. To je tek jedna od karika u lancu.

JAPAN: Različite zemlje imaju različito organiziranu dugotrajnu skrb. Japan danas ima dobro razvijenu dugotrajnu skrb za starije i nemoćne, a to je zato što im je dugotrajna skrb već dugo u središtu socijalne politike. U posljednje 24 godine Japanci imaju obavezno osiguranje za dugotrajnu skrb. Tu su i brojna istraživanja koja se neprestano provode s ciljem utvrđivanja učinaka obaveznog osiguranja za dugotrajnu skrb.

NJEMAČKA: Na europskom tlu jako dobar primjer o provođenju dugotrajne skrbi nalazimo u Njemačkoj. Nijemcima se doprinosi za dugoročnu skrb odbijaju od bruto plaće svakog zaposlenika. Od siječnja 2024. taj odbitak u Njemačkoj iznosi 3,4 posto od bruto dohotka, 1,7 posto plaća poslodavac i 1,7 posto zaposlenik. Zaposleni bez djece, stariji od 23 godine, plaćaju dodatak od 0,6 posto od svoje bruto plaće. Osiguranje za dugoročnu skrb (Pflegeversicherung) je izravno povezano sa zdravstvenim osiguranjem te je dio zakonskih doprinosa za socijalno osiguranje. Švicarci pak u usporedbi s Nijemcima, Talijanima, Norvežanima i Britancima, imaju nepovoljniji sustav dugotrajne skrbi. Visoke troškove vezane za kućnu ili institucionalnu skrb plaćaju sami, i to u visokom postotku. Financijske potpore za neformalne njegova-

telje su im vrlo niske. Švicarci za liječničke preglede i lijekove participiraju iz vlastitog džepa s 10 posto od ukupne vrijednosti.

NIZOZEMSKA: Nizozemci su odavno dugoročnu skrb o starijima učinili sastavnim dijelom sustava opće zdravstvene skrbi. Zakonski su to uredili još 1968., radeći na poboljšanju i unapređivanju sustava. Nizozemski porezni obveznici izdvajaju gotovo 10 posto svojih prihoda za premije osiguranja. Nizozemska je 2021. godine potrošila 4,1 posto od bruto domaćeg proizvoda na dugoročnu skrb, a što je više od bilo koje druge države koja je pod ocjenjivačkim okom Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj, i četiri puta više od iznosa koji su potrošile Sjedinjene Američke Države.

Bez strategije i podataka

No, vratimo se na stanje u našoj državi. Nama svakako nedostaju pristojne baze podataka, slažu se stručnjaci. Već smo zaključili da nemamo ni strategiju. Kad krenete istraživati ovu problematiku, vrlo brzo možete zaključiti da statistika koja se odnosi na dugotrajnu skrb kod nas je gotovo nepostojeća.

Dugoročna skrb o starijima treba biti stavljena na daleko bitnije mjesto u ukupnoj socijalnoj politici. Vrlo je bitno definirati i pravo na status njegovatelja u neformalnom dijelu skrbi. Drugim riječima, ovaj oblik skrbi treba profesionalizirati. Očito da je pred Hrvatskom još puno posla da bi uopće utrla put i otvorila prostor za raspravu oko nužnog i prijeko potrebnog Zakona o dugotrajnoj skrbi. Zašto se onda ponašamo kao da imamo sve vrijeme ovoga svijeta dok tolikim ljudima treće dobi gori pod petama? I da, ne zaboravimo da svi starimo. Bez iznimke. Stoga, svima nam je potrebna zakonski uređena zaštita naših prava i obveza na svakom dijelu našeg životnog puta. I onima koji sami polako umiru u svojim stanovima s niskim mirovinama i bez društvene potpore, i onima koje periodično potpomaže prezaposlena obitelj, i onima u domovima bez dovoljno njegovatelja. U zemlji bez dovoljno palijativnih kreveta, bez hospicija, izolirani na margini društvenog interesa, tako kopne naši stari.

Melita Funda

Prosvjedom do povećanja mirovina

➤ **Kad je osnovan Sindikat umirovljenika Makedonije (PSM), koji su bili motivi i u suradnji s kime ste ga osnovali? Koliko imate članova, kako se i koliko plaća članarina? Nedavno ste primljeni u punopravno članstvo FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe, uz snažno zagovaranje našeg Sindikata? Koliko to mijenja Vašu domaću i inozemnu poziciju?**

Sindikat umirovljenika Makedonije osnovan je na Osnivačkom kongresu održanom 27.06.2018. kao rezultat potrebe sindikalnog organiziranja umirovljenika u Makedoniji za poboljšanje njihovog socioekonomskog standarda. Dio ciljeva Sindikata umirovljenika pretočeni su kroz više rezolucija, a jedna od važnijih je bila rezolucija o međunarodnom povezivanju s drugim međunarodnim sindikalnim organizacijama, udrugama i federacijama. Tu bih htio naglasiti suradnju s vašim SUH-om, SUS-om, SP Nezavisnost, SPS-om, SPRS-o i SPBiH, a posebno bih naglasio zalaganje Sindikata umirovljenika Hrvatska (SUH) za naš prijem u FERPA/Europsku federaciju za umirovljenike i starije osobe. Prijem u FERPA-u za nas je bio od velikog značaja za naš sindikat, kako na inozemnom tako i na domaćem planu. Još jednom veliko hvala sindikatima Hrvatske (SUH), Italije (SPI), Slovenije (SUS) i drugima koji su stali iza naše kandidature.

Dosadašnja suradnja s FERPA-om bila je i bit će vrlo korisna za nas iz PSM-a. Možemo istaknuti naše aktivno sudjelovanje u izradi i donošenju Manifesta FERPA (u to vrijeme u svojstvu članice promatrača), kao i razmjenu iskustava za rješavanje problema umirovljenika u zemljama članicama EU. Nažalost, moram konstatirati da nam je usporednom registracijom PSM-a uskraćeno pravo sudjelovanja u određenim projektima poput ostalih sindikata umirovljenika iz susjednih zemalja i drugih zemalja bivše YU i EU.

➤ A druge rezolucije?

To su Rezolucija o poboljšanju socioekonomskog položaja umirovljenika, kojom se naglašava da rad za poboljšanje uvjeta života i rada umirovljenika mora biti svakodnevno. Slijedi Rezolucija o pravu na odlazak u mirovinu po drugim osnovama i održivosti mirovinskog fonda. Ovdje moram naglasiti da se u Makedoniji u penziju ide samo sa starosnim granicama i s minimumom radnog staža koji iznosi 15 godina, dok starosna granica za žene je 62 godine, a za muškarce iznosi 64 godine. Naš zahtjev je da se granica od 15 godina spusti na 10 godina, zbog činjenice da ima veliki broj starijih osoba kojima nedostaje staž do 15 godina radnog evidentiranog staža, zbog loše tranzicije. Te starije osobe imaju odrađenih i više od 15 godina, i stvarno su radili i po 25 ili 30 godina, ali njihova poduzeća nisu uplaćivala sredstva u mirovinski fond, pa su onda proglasila stečaj. Htio bih naglasiti da u Makedoniji postoje tri penzijska fonda: prvi obvezni (PIOM), drugi obvezni (bankarski) i treći koji vode privatne bankarske i osiguravateljske tvrtke. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku Makedonije, zaposlenih ima 691.736 dok broj korisnika mirovine preko Fonda PIOM za mjesec kolovoz ima 340.709 penzionera. Tu očito nešto ne štima.

Traženje bolje formule usklađivanja

➤ **Kolika je prosječna plaća, a kolika prosječna mirovina u Makedoniji? Koji je udjel prosječne mirovine u plaći i da li takvu relativnu vrijednost penzije smatrate zadovoljavajućom? Da li opada ili postupno raste?**

Prosječna neto isplaćena plaća za mjesec kolovoz 2024. godina iznosila je 41.100 denari ili 668 eura, dok je prosječna isplaćena mirovina za mjesec kolovoz 2024. godina iznosila 21.217,00 denari ili 345 eura. Iz gore navedenog može se zaključiti da udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi 51,6 %, a tu relativnu vrijednost penzije smatramo nezadovoljavajućom zato što pad udjela potvrđuje da mirovine realno padaju (pad skoro za 10 %). Tome je pridonijelo nesolventno usklađivanje od kada je izvršena promjena člana Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, koji je u obzir uzeo samo jedan parametar: rast troškova života (inflacija). Od tada smo imali minimalno nominalno povećanje mirovina za 2019. godinu (0,70%, +0,40%), zatim 2020. prilagodbu od 0,60%, a u 2021. – 1,20% + 1,20% itd.). U tome se krije razlog zaostajanja mirovina za plaćama, jer su u istom razdoblju minimalna i prosječna plaća imale veći rast. Problem je također što se uzimalo razdoblje s godinu dana zakašnjenja, a k tome se sve to događalo u vrijeme Covida). A u međuvremenu su minimalna plaća, a pogotovo prosječna plaća, imale veliki rast, pa sada, nažalost, imamo jako lošu situaciju da nam je prosječna mirovina niža od minimalne plaće za 20 eura. Kao primjer bih naveo da je najniža mirovina u gorenavedenom razdoblju porasla za 43 eura, dok je istovremeno minimalna plaća porasla za 125 eura, a kada imamo rast minimalne plaće - po automatizmu imamo veći rast prosječne plaće.

➤ Jeste li prije imali drukčiji model usklađivanja?

Prije toga (od 2012. do 2018. godine), mirovine su se usklađivale na temelju kretanja indeksa troškova života u iznosu od 50 % i 50 % povećanja prosječne plaće svih zaposlenih. Zatim je uslijedila izmjena krajem 2018 godine, a primjenjivala se od 2019. godine. Ovo rješenje 50-50 je ponovo vraćeno u 2022. godini, što je tzv. švicarska formula. Smatram da ovo nije najbolje rješenje, no s promjenom postotaka, odnosno 70 % prema 30 %, kako je to sad u Hrvatskoj, i uz uzimanje povoljnijeg parametra, to bi moglo biti solidno rješenje. No, prvo bi se moralo napraviti niveliranje najniže penzije (uvođenjem minimalne mirovine), i tek onda bi se moglo održavati korak s rastom prosječne plaće.

➤ Poznato nam je da ste nedavno organizirali prosvjede. Što ste postigli?

U 2023. smo održali brojne prosvjede umirovljenika koji su tražili linearno povećanje mirovina za 5.000 denara, što je naš sindikat penzionera podržao i imao i svoj zahtjev da se dođe do udjela od 60 % prosječne neto plaće. Više od 330 tisuća umirovljenika je dobilo mirovine veće za 2.500 denara (40 eura). Prema predizbornim obećanjima Vlade, svi umirovljenici koji su do kraja kolovoza otišli u mirovinu dobili su linearno povećanje, bez obzira na godine staža i visinu doprinosa koje su uplaćivali. Za ožujak je najavljeno novo linearno povećanje mirovina za još 2500 denara. Smatramo da je izmjena članka 37. Zakona o PIOM-u, prema kojoj se usklađivanje mirovina vrši na temelju kretanja indeksa troškova života u iznosu od 50 % i povećanja prosječne plaće svih zaposlenih u iznosu od 50 %, dobra osnova za daljnje usklađivanje mirovina. Socioekonomski status umirovljenika u Makedoniji posljednjih je godina uistinu na nezavidnoj razini. Potrebno je povećati mirovine kako bi bile dovoljne da osiguraju pristojan život umirovljenicima.

Nadamo se da ćemo u budućnosti s novom Vladom imati fer i korektan socijalni dijalog te da ćemo na stol staviti sve probleme koji pogađaju umirovljenike.

Opadanje mirovina u odnosu na plaće

➤ Vidjeli smo prema nekim istraživanjima da je udjel makedonske mirovine u prosječnoj neto plaći odmah iza slovenskoga, a i stopa siromaštva starijih od 65 godina je niža nego u drugim zemljama bivše Yu? Što se tiče udjela prosječne plaće u prosječnoj neto plaći u ovom trenutku ste na 51,5 % Kako to tumačite?

Kao što sam već naveo kod nas udjel ima opadajući trend. Od zemalja u okruženju i drugih zemalja bivše Yu ispred nas su Crna Gora sa 61,4 % te Slovenija sa 60 %. Međutim, smatram da korištenje prosječne penzije kao parametra za mjerenje standarda penzionera ne mora značiti da nema penzionera koji imaju penziju nižu od sada predviđene najniže penzije od 215 eura (13.190,00 denari), jer 7 % penzionera primaju penziju nižu od navedenog iznosa, što je nešto iznad linije siromaštva.

➤ Koliko smatrate da bi trebala iznositi prosječna penzija da bi bila dovoljna za život? Koliko je visoka posljednja poznata linija siromaštva, a koliko iznosi stopa rizika o siromaštva za starije od 65 godina i koliko je posto umirovljenika ispod te linije?

Položaj umirovljenika u Makedoniji posljednjih je godina uistinu na nezavidnoj razini. Potrebno je povećati mirovine kako bi bile dovoljne da osiguraju pristojan život umirovljenika. Prva stvar koju treba uraditi jest uvođenje minimalne mirovine koja će biti iznad granice siromaštva, druga stvar da se pored sadašnjeg načina usklađivanja mirovina uvede i novogodišnji paket za sve umirovljenike, treće da bračni drug dobije dio (30%) partnerove mirovine, četvrto da se izmijeni Zakon za PIOM sa minimuma od 15 godina na 10 godina, te, peto, da se razmotri mogućnost uvođenja 13. mirovine.

➤ Što je sa sustavom minimalne mirovine? Možete li nam ga opisati i reći koliko umirovljenika ima tzv. minimalne mirovine?

Penzionerski sindikat Makedonije u nekoliko navrata je istaknuo svoje zahtjeve. Prvo da minimalna mirovina bude 45 % od prosječne neto isplaćene plaće (što bi, kad se uzmu podaci za kolovoz, iznosilo 18.500 denara ili 300 eura), a prosječna mirovina da bude 60 % od prosječne neto isplaćene plaće ili 24.650 denari ili 400 eura. Prosječna isplaćena penzija za kolovoz 2024. godine iznosila je 21.217 denari ili 345 eura. U Makedoniji postoji najniža zakonska mirovina po grupama i po godinama kada su to pravo ostvarili. Najnižu mirovinu prima oko 24.800 penzionera/umirovljenika, dok 64 % umirovljenika imaju mirovinu nižu od minimalne plaće.

13. mirovina sanak pusti

➤ U Hrvatskoj su prije dvije godine uvedene promjene u sustavu obiteljskih mirovina, i to, prvo, povišica od deset posto te mogućnost zadržavanja vlastite mirovine i dobivanja 27 % partnerove mirovine, uz utvrđivanje limita (zbroja vlastite i pokojnikove mirovine) koji se usklađuje i sada je na 1.053,60 eura? Kako to funkcionira danas kod vas?

Partnerova mirovina se može dobiti, ali kod nas u Makedoniji ne postoji mogućnost dobivanja dijela (27%) partnerove mirovine.

➤ Većina zemalja u EU imaju 13. mirovinu, a neke poput Mađarske, Španjolske i Portugala po 14 mirovina godišnje, te se uskoro uvodi i u Hrvatskoj. Predlaže li se sličan model i kod vas?

Poznato mi je da u zemljama EU imaju 13. mirovinu, da se uvodi i u Hrvatskoj, ali u Makedoniji ne postoji takva mogućnost, zato što smo jedini koji to zahtijevamo, dok druge umirovljeničke udruge nam ne daju potporu.

➤ Je li financijska industrija uspjela nagovoriti vašu Vladu da uvede drugi obvezni mirovinski stup, što je početak privatizacije mirovinskog sustava. Mnoge zemlje koje su takav model uvele početkom 2000-ih godina su ga u međuvremenu ukinule kao štetan. Kakav je stav vašeg sindikata prema toj ideji Svjetske banke i financijske industrije?

Kao što sam naveo, u Makedoniji postoje pored Fonda PIOM i drugi obvezni mirovinski stup, te se vrši podjela sredstava, pa tako od ukupnih 18,8 % doprinosa od plaće radnika, 6 % se odvaja za drugi stup. Naš stav je da se omogući spajanje sredstava u prvi stup, odnosno u Fond PIOM, a da drugi stup bude dobrovoljan. Također smatram da doprinose ne treba odmah povećati, jer treba biti odgovoran sa sredstvima i s imovinom PIOM-a.

Bez Nacionalnog vijeća

➤ Posljednjih ste godina bili aktivniji u FERPA/Europskoj federaciji za umirovljenike i starije osobe? Što mislite da bi trebalo unaprijediti u toj našoj europskoj organizaciji pri ETUC-u da bismo bili utjecajniji? Koliko imate koristi od suradnje u regiji i godišnjih susreta?

Što se tiče naše aktivnosti u FERPA-i smatram da smo dosta aktivni od samog našeg prijema u statusu promatrača, a i sada kao punopravnih članova. Što bi trebalo unaprijediti u našoj europskoj organizaciji? Puno češći susreti u regiji na kojima bi bili i rukovodioci FERPA-e, njihov kontakt s predstavnicima vlada. Inače, PSM (Sindikat umirovljenika Makedonije) od samog osnivanja je član KSS/Konfederacije Slobodnih Sindikata Makedonije, a preko KSS sudjeluje na ESS Ekonomsko-socijalnom savjetu, koje je tripartitno tijelo za socijalni dijalog. U Makedoniji ne postoji Nacionalno vijeće kao u Hrvatskoj. Jedini način za kontakt s Vladom je preko KSS.

Vrsta mirovine	Prosječna mirovina (denari/euri) za kolovoz 2024.	
Obiteljska	16.677,00	271
Invalidska	18.786,00	305
Starosna	22.860,00	371
Poljoprivrednička	10.898,00	177
Vojna	29.918,00	486

Jasna A. Petrović

MIROVINSKA MATEMATIKA

Lakirovka za premijera

HZMO ima sjajne „Statističke informacije“ s puno tablica po svim razinama i vrstama mirovina, ali ima i nedostataka. Zbog „tehničkih“ problema u bazama podataka zbrajaju jabuke i kruške, odnosno „radničke“ i „povlaštene“ mirovine, a mi koji smo mirovine zaradili samo svojim radom, želimo točno znati prosječne mirovine i udio mirovina u prosječnoj plaći. Ja sam ipak iz ukupnih podataka uspio „razbiti“ taj „gemišt“ posebno za svaku vrstu. Još se sjećamo 2016. kad je aktualni premijer obećao udio mirovina u plaći 60 %, prosjek članica EU je 58 %, a Hrvatska je sada na 42 %! Kao što se vidi iz prve tablice, prosječna mirovina od 551,08 eura daje udio za sveukupne mirovine 41,91 %, što je milijama daleko od 60%. Od obećanja Plenkovića ostala je ona narodna – „čekaj magare, dok naraste trava“!

vrste mirovina	broj umir.	prosjeak	udio
„radničke“ mirovine	854,611	561,65	42,71
16 vrsti „povlaštenih“	89,143	665,50	50,61
po međun. ugovorima	188,179	169,85	12,92
braniteljske mirovine	95.211	1.102,55	83,84
SVEUKUPNO:	1.227,144	551,08	41,91

Branitelji kao šlag

U tablici 2. HZMO je za premijera pripremio „lakiranu“ statistiku, kako bi se on mogao pohvaliti prosječnom mirovinom od čak 620 eura i udjelom od 47 % u plaći. Kaže on: „najviše u osam godina“. Važno je znati, da su se do 31.12.2023. braniteljske mirovine vodile u posebnoj tablici izvan mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (ZOMO). Do 2007. vodile su se u Ministarstvu obrane, kao trošak obrane domovine. Da bi hrvatske mirovine, koje su mizerno male i na dnu EU, ipak bile malo veće, HZMO je od 1.1.2024. (predizborno) u statistiku „ubacio“ visoke braniteljske mirovine (prosječna 1.102,55 eura), a iz tablice su izbačene niske mirovine prema međunarodnim ugovorima (169,85 eura). I naravno, prosjek je „skočio“ s 42 na 47 posto, ali još jako daleko od obećanih 60 posto iz 2016.!

vrste mirovina	broj	mirovina	udio
radničke+16 vrsta p.p.	943.754	571,46	43,46
braniteljske mirovine	95.211		83,84
ukupno bez međ. ugov.		620,13	47,16

Pregled postotaka i iznosa usklađivanja mirovina prema tri omjera usklađivanja

d a t u m usklađ.	r a s t plaća	r a s t cijena	prosj. mirov.	o m - j e r	i z n o s usklađ.	o m j e r 85:15	i z n o s usklađ.	o m j e r 100:0	i z n o s usklađ.
1.1.2024.	4,7	3,0	511,31	4,19	21,42	4,45	22,75	4,70	24,03
1.7.2024.	10,4	0,6	535,34	7,46	39,94	8,93	47,81	10,40	55,68
1.1.2025.	2,0	1,0	571,46	1,70	9,71	1,85	10,57	2,00	11,43
1.1.2025.	3,0	1,0	571,46	2,40	13,72	2,70	15,43	3,00	17,14

projekcija 1.1.2025. = procjena rasta plaća i cijena (usklađivanje 2-3%)

2. „Lakirana“ statistika za premijera Plenkovića

Na Nacionalnom vijeću za umirovljenike još 29.11.2023. „dogovoreno“ je, da se promjeni formula usklađivanja, uvede 13. mirovina kao godišnji dodatak i majčinski dodatak - valjda za sve umirovljene majke. Sada opet u rujnu na Konstituirajućoj sjednici novog sastava Nacionalnog vijeća je ponovljeno to isto, a i premijer je to spomenuo u svom godišnjem izvješću u Hrvatskom saboru. I nikako da se konačno donese odluka, vrijeme prolazi, sad je skoro prošla godina dana od prve najave, a proći će još godina, dok nešto ne sjedne na račune umirovljenika. Pitanje je, pa zar za izmjenu formule na 85:15 treba javna rasprava i dva čitanja u Saboru? Kupuje se vrijeme!

Usklađivanje nije povećanje

Kad je riječ o izmjeni formule usklađivanja sa 70:30 na 85:15 – ovu izmjenu Plenković i ministar Piletić prikazuju kao neko epohalno povećanje, ali to je jedno veliko NIŠTA. Zadnjim usklađivanjem od 7,46 posto od 1.7.2024. prosječna mirovina je po omjeru 70:30 porasla za 40 eura, a po omjeru 85:15 bila bi 48 eura ili veća za osam eura, što je dovoljno za 3-4 kg mandarina! Usklađivanjem od 4,19 posto od 1.1.2024. po omjeru 70:30 prosječna mirovina je porasla za 21,42 euro, a po 85:15 porasla bi za 22,75 euro, razlika je +1,33 euro!

U 2025. zaboravimo usklađivanja od 4-8 posto, realno je 2-3 posto, jer više neće biti visokog rasta plaća, a i inflacija je malo „olabavila“. Prema tome, ako usklađivanje bude 2-3 posto, razlika ova dva omjera znači rast mirovina od 0,56-1,71 euro! Nakon ovog saznanja, a za to nije potrebna javna rasprava, a ni dva čitanja u Saboru, sve je jasno. Vlada zaboravlja, da usklađivanje mirovina nije povećanje, samo se provodi zakonske odredbe da bi se sačuvala realna vrijednost mirovine u odnosu na rast plaća i inflaciju, a s ovakvom formulom naše mirovine stalno zaostaju i gube utrku s plaćama u inflacijom. Posebno s preskupom hranom.

Vratite dug umirovljenicima

Mizerne mirovine ne mogu se popravljati formulom usklađivanja, već samo odlukama Vlade u cilju izmjena restriktivnog ZOMO-a i „grijevova“ iz 1990-tih: izvanredno povećanje mirovina s 10,5 posto za umirovljene nakon 1.1.1999. zbog neuvrštenog dodatka „100 kn+6%“ u izračun prve AVM, ukidanje doživotne penalizacije, ukidanje poreza na mirovine, usklađivanje samo prema povoljnijem parametru (100:0), isti majčinski dodatak od 12 mjeseci svim majkama, porezne olakšice za troškove zdravlja u privatnom zdravstvu, za uplate u 3. stup i životna osiguranja, ukidanje i smanjenje HRT naknade... Tek takvim izmjenama prešli bismo 50 posto i krenuli prema prosjeku EU!

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18, 10020 Novi Zagreb, mob. 098/704647

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

LABIN

Zašto cenzus na obiteljski dodatak?

U petak 11. listopada 2024. godine u Gradskoj knjižnici u Labinu je održana ukupno osma, a u 2024. godini četvrta po redu radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, uprave i digitalne transformacije „Pravni savjeti za starije osobe – pomicanje granica“. Radionicu su pred 37 zainteresiranih starijih osoba iz Labina i okolice održale voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj te pravna savjetnica Nevenka Trbović.

SUH-ove pravnice su održale predavanje gdje su se dotakle tema iz ostavine, ugovora o uzdržavanju, ali su i informirale prisutne o najavljenim promjenama u mirovinskom osiguranju, odnosno izmjeni formule usklađivanja mirovina, uvođenju

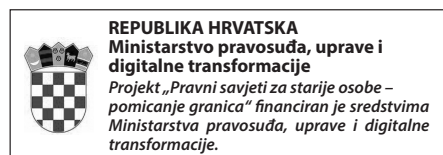
13. godišnjeg dodatka na mirovine te pravu da sve umirovljene majke dobiju 12 mjeseci dodanog staža po rođenom djetetu. Zanimljivo je kako su na ovoj radionici sudionici bili izrazito informirani o svojim pravima, te je nekoliko njih izrazilo nezadovoljstvo zakonskim rješenjem kojim je uveden cenzus od 80 AVM-a za umirovljenike koji uz svoju mirovinu primaju i dio mirovine preminulog supružnika.

Sudionici su iskazali veliki interes i za inkluzivni dodatak te ih je zanimalo postoje li i tu limiti i koliko se čeka na rješenje. I ova radionica polučila je veliki uspjeh, jer su je sudionici u evaluacijskim listićima ocijenili s odličnom ocjenom. Poslije radionice organizirano je neformalno druženje uz domjenak. Svakako treba pohvaliti i Po-

družnicu SUH-a Labin, koja je organizirala ovu radionicu na jako visokoj razini.

Igor Knežević

„PORUKA STARIJIM OSOBAMA: NAUČITE SVOJA PRAVA“

Kozari bok i putevi

U srijedu 9. listopada 2024. godine u Mjesnom odboru zagrebačkog naselja Kozari bok i putevi održana je radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Gradom Zagrebom „Poruka starijim građanima: naučite svoja prava“. Radionicu su pred 20 zainteresiranih starijih osoba, a u organizaciji lokalne podružnice SUH-a, održale voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj te pravna savjetnica Nevenka Trbović. SUH-ove pravnice okupljene su informirale o novostima u sustavu socijalnog, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja

Prisutni su između ostalog saznali i kako napisati dobru oporuku, te su upoznati s osam glavnih zahtjeva SUH-a Vladi, a koji su bili tema SUH-ove peticije „Veće mirovine odmah!“ kojom je prikupljeno 34.000 potpisa građana, koji su na kraju uručeni ministru rada i mirovinskog sustava Marinu Piletiću. Sudionici su postavljali brojna

pitanja i dobili odgovore u vezi sastavljanje oporuke, razlikovanja ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, darovnog ugovora, primanja socijalne pomoći, a bio je čak i jedan konkretan primjer prijave, gdje je starija osoba izgubila ogromnu količinu novca.

Sudionici su ispunili i evaluacijske listiće te ocijenili predavanje s visokom ocjenom od 4,9. Nakon predavanja organizirana je i mala zakuska, gdje su se sudionici podružili s pravicama u neformalnom razgovoru.

Igor Knežević/Melita Funda

Zagreb Trešnjevka sjever

U srijedu 16. listopada 2024. godine u Mjesnom odboru „Antun Mihanović“ na Trešnjevci održana je druga radionica u sklopu projekta Sindikata umirovljenika Hrvatske u suradnji s Gradom Zagrebom „Poruka starijim građanima: naučite svoja prava“. Radionicu su pred 18 zainteresiranih starijih osoba, a u organizaciji Podružnice SUH-a Trešnjevka sjever, održale voditeljica Pravnog savjetovališta SUH-a Štefica Salaj te pravna savjetnica Nevenka Trbović.

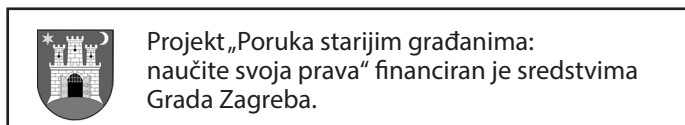
Tema radionice bila je ista kao i tjedan dana ranije u Kozari boku i putevima, SUH-ove pravnice okupljene su informirale o novostima u sustavu socijalnog, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, između ostalog su navele kako je uveden inkluzivni dodatak koji je zamijenio četiri ranija prava, zatim da je

sada zabranjeno sklapanje više od tri ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju u istom kućanstvu, a pravnice su prisutnima približile i svih osam zahtjeva iz SUH-ove peticije „Veće mirovine odmah!“ što je i najviše zainteresiralo prisutne.

Prisutni su pitali pitanja u vezi mogućnosti ukidanja penalizacije prijevremenih mirovina, izmjene formule usklađivanja mirovina, kao i pravima umirovljenika u vezi zapošljavanja. Prisutni su ispunili evaluacijske listiće te je i ova radionica se pokazala izrazito uspješnom, s prosječnom ocjenom 4,9. Poslije predavanja uslijedilo je druženje uz čaj, kavu, čajno pecivo i kekse.

Igor Knežević/Melita Funda

sport i rekreacija XIV. SPORTSKE IGRE SUH-a ISTARSKE ŽUPANIJE

Svi su pobijedili

Podružnica SUH-a Umag organizirala je u ponedjeljak, 4. studenoga 2024. godine, XIV. Sportske igre umirovljenika Istarske županije. U uvodnom govoru, u sportskoj dvorani „Juraj Radovčić“, predsjednica Podružnice Eva Vrtovec pozdravila je sve prisutne, prisjećajući se kako je bivši predsjednik Antun Pertot prije 14 godina bio inicijator prvih županijskih Sportskih igara. Čin otvaranja igara uljepšao je nastup plesne grupe Zvezdice 50+.

Na ovogodišnjim igrama sudjelovalo je dvanaest ekipa iz deset istarskih SUH-ovih podružnica. Natjecali su se na sportskim terenima Umaga u Stella Marisu pod geslom „Dobro nam došli penzići!“ (Un cordiale saluto a tutti voi e benvenuti a Umago).

Čak 232 sudionika okušala su sportsku sreću u šest sportskih disciplina: boćanju, kartanju, remiju, stolnom tenisu, pikadu i šahu. Cijela atmosfera odicala je korektnim sportskim duhom i zajedništvom, baš kako i priliči vremenim i iskusnim natjecateljima. Pobijedili su najbolji, naravno, a ukupni pobjednik bila je domaćinska ekipa iz Umaga. Pobjednicima su uručene medalje i pehari.

Važno je sudjelovati i dobro se zabaviti

Prijateljski ugođaj sa sportskih terena prenesen je i u trenutke druženja po završetku natjecanja. Družilo se u obilasku Muzeja grada Umaga i zabavljalo uz večeru, glazbu i ples, i to na veliko zadovoljstvo svih – domaćina i gostiju.

XIV. Sportske igre umirovljenika Istarske županije uspješno su protekle u organizacijskom i natjecateljskom smislu zahvaljujući podršci Grada Umaga, umaškom gradonačelniku Viliju Bassanesu i Istarskoj županiji. „Želim svakako zahvaliti domaćinu igara na uspješnoj organizaciji, Istarskoj županiji i Gradu Umagu na podršci u našim aktivnostima, a posebno svim sudionicima na cjelodnevnom druženju, fer sportskom nadmetanju i životnoj radosti, kojom su okončane XIV. Sportske igre. Veseli nas da smo i ove godine uspješno organizirali sportske igre članova SUH-a Istarske županije, te da smo se i na ovaj način uključili u aktivniji život naših umirovljenika“, kazala je Đina Šverko, predsjednica Županijskog povjereništva Istarske županije.

Zlatko Tomić

Rezultati po disciplinama

Boćanje muški:

1. UMAG
2. FAŽANA
3. PAZIN

Pikado muški:

1. UMAG
2. NOVIGRAD
3. PAZIN

Stolni tenis:

1. LABIN
2. PAZIN
3. POREČ

Boćanje žene:

1. FAŽANA
2. PULA 2
3. UMAG

Pikado žene:

1. LABIN
2. PULA 2
3. PAZIN

Šah:

1. SVETVINČENAT
2. UMAG
3. POREČ

Kartanje muški:

1. ROČ
2. PULA 2
3. LABIN

Kartanje žena:

1. PAZIN
2. ROČ
3. LABIN

Remi mješovito:

1. VRŠAR
2. PULA 2
3. NOVIGRAD

UKUPNI POBJEDNICI XIV. SPORTSKIH IGARA

1. UMAG
2. PAZIN
3. PULA 2

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOM 2024.

UPRAVNO VIJEĆE HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

13. redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO) održana je 30. listopada 2024. godine. U nastavku izdvajamo najvažnije odluke.

Na listama HZZO-a novi lijekovi i generičke paralele postojećih lijekova

U redovnoj proceduri na liste lijekova HZZO-a stavljeni su generičke paralele već postojećih lijekova, a od novih lijekova na liste lijekova stavljeni su: lijek riocigvat, koji se koristi za liječenje kronične tromboembolijske plućne hipertenzije, lijek maribavir za liječenje citomegalovirusne (CMV) infekcije te lijek mogamulizumab za liječenje CD30 negativnog Mycosis fungoides ili Sézaryjevog sindroma.

Dodatno, izmijenjeni su kriteriji za propisivanje inzulinskih analoga na recept te će se ti lijekovi moći primjenjivati za liječenje djece i adolescenata obo-

ljetih od šećerne bolesti tip 1 u prvoj liniji liječenja.

Prema traženju nositelja odobrenja (Teva GmbH i ALPHA-MEDICAL d.o.o.), radi osiguranja tržišta lijekom, njihovom lijeku rivaroksaban ograničava se primjena lijeka kod osoba mlađih od 60 godina.

Nova istovrsna generička pomagala na listama pomagala HZZO-a

U redovnom postupku na liste ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a stavljeni su istovrsna, generička pomagala: obloge za rane, pomagala za disanje i ortoze, a u skupini proteza za noge uvrštena su generička stopala, protetička koljena kao i dijelovi za proteze za noge renomiranih proizvođača.

Također, u skupini pomagala za govor samoljepljivom držaču kazete povećava se količina pomagala u propisanom roku uporabe.

IZ SADRŽAJA:

- Na listama HZZO-a novi lijekovi i generičke paralele postojećih lijekova

- Nova istovrsna generička pomagala na listama pomagala HZZO-a

IZVJEŠĆE O RADU SEKTORA KONTROLE U 2023. GODINI

(5. dio)

(Nastavak iz prethodnog broja)

II. SLUŽBA ZA PROVEDBU UGOVORNIH OBVEZA

1. UVOD

Radi boljeg i učinkovitijeg provođenja nadzora i kontrole lista čekanja i postizanja smanjenja lista čekanja na pružanje zdravstvene zaštite osiguranim osobama HZZO-a na razini SKZZ-a u bolničkim zdravstvenim ustanovama (u daljnjem tekstu: BZU), domovima zdravlja i privatnim ordinacijama/zdravstvenim ustanovama koje imaju sklopljen ugovor sa HZZO-om za pružanje specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: vanbolnički SKZZ), HZZO je u okviru Sektora kontrole Direkcije HZZO-a ustrojio Službu za provedbu ugovornih obveza, donošenjem Pravilnika o dopunama Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (KLASA: 025-04/20-01/246, URBROJ: 338-01-01-20-01 od 13. listopada 2020. godine.)

2. CILJEVI I ZADACI

U okviru općeg cilja Službe za provedbu ugovornih obveza koji se odnosi na smanjenje lista čekanja na pružanje zdravstvene zaštite osiguranim osobama HZZO-a na razini SKZZ-a u BZU i vanbolničkom SKZZ-u, Služba za provedbu ugovornih obveza postavila je i posebne ciljeve koji su usmjereni na uredno izvršavanje ugovornih obveza ugovornih subjekata HZZO-a i ujednačeno postupanje prilikom pružanja zdravstvene zaštite.

3. NADZORNI I KONTROLNI POSLOVI

3.1. Rad kontrolora Službe za provedbu ugovornih obveza u Pozivnom centru Ministarstva zdravstva i radnoj skupini za liste čekanja te sudjelovanje u zdravstveno - inspekcijskom nadzoru

Odlukom Ministarstva zdravstva (KLASA: 011-02/20-01/640, URBROJ: 534-02-2-2/1-20-1 od 10. studenoga 2020. godine) uspostavljen je rad Pozivnog centra Ministarstva zdravstva za osiguranje zdravstvene zaštite onkološkim pacijentima u bolničkim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj za vrijeme trajanja epidemije bolesti COVID-19 (u daljnjem tekstu: Pozivni centar) koji je u prostorima Ministarstva zdravstva započeo s radom 13. studenoga 2020. godine.

Odlukom Ministarstva zdravstva (KLASA: 011-02/20-01/654, UBRROJ: 534-02-2/1-20-1 od 20. studenog 2020. godine) pet (5) javnih službenika HZZO-a (od čega tri kontrolora Službe za provedbu ugovornih obveza) imenovani su za sudjelovanje u radu Pozivnog centra počevši od 23. studenoga 2020. godine.

Odlukom Ministarstva zdravstva (KLASA: 500-01/20-01/19, UBRROJ: 534-03-1-2/3-21-02 od 27. siječnja 2021. godine), imenovani javni službenici HZZO-a nastavili su rad u okviru Pozivnog centra, ali iz sjedišta HZZO-a.

U razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine koordinator Pozivnog centra dostavio je u rad kontrolorima Službe za provedbu ugovornih obveza ukupno tri telefonska upita onkoloških pacijenata koji nisu bili u mogućnosti ostvariti traženu zdravstvenu zaštitu u pojedinoj zdravstvenoj ustanovi.

Kontrolori Službe za provedbu ugovornih obveza odgovorili su na sva tri dostavljena telefonska upita na način da su pacijente povratno kontaktirali i dali im konkretne upute o načinu postupanja radi korištenja tražene zdravstvene zaštite, o čemu su putem elektroničke pošte povratno izvijestili koordinatora Pozivnog centra putem unaprijed definiranih tablica.

Od rujna 2021. godine Služba za provedbu ugovornih obveza uključena je u sastav radne skupine Ministarstva zdravstva za liste čekanja te aktivno sudjeluje u njenom radu na sastancima koji su se u Ministarstvu zdravstva održavali i tijekom 2023. godine po pozivu organizatora, a od 6. studenoga 2023. godine Služba za provedbu ugovornih obveza postala je koordinator radnog tijela u skladu s Odlukom o osnivanju Radnog tijela za uspostavu sustava praćenja Listi čekanja.

Do kraja 2023. godine Radno tijelo poduzimalo je odgovarajuće aktivnosti u cilju smanjenja listi čekanja, odnosno sudjelovalo u pripremi natječaja za sklapanje ugovora o provođenju dijagnostičko terapijskih postupaka, radi ispunjavanja indikatora iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026.

Na osnovi Zaključka o imenovanju stručnjaka potrebnih za obavljanje pojedinih stručnih radnji u vezi s inspekcijskim poslovima od 30. ožujka 2023. godine, a u skladu s člankom 206. stavkom 1. Zakona o zdravstvenoj zaštiti ("Narodne novine" broj 100/18., 125/19. i 147/20.) kontrolori Službe za provedbu ugovornih obveza u suradnji sa službenicima Ministarstva zdravstva obavili su stručne radnje u vezi zdravstveno - inspekcijskog nadzora nad zakonitošću rada i poštivanja ugovornih obveza, kontrole listi čekanja u Općoj županijskoj bolnici Pakrac i bolnici hrvatskih veterana u Pakracu, Bolnička 74. (u daljnjem tekstu: Ustanova).

Nadzorom je utvrđeno da je zbog pogreške u konfiguraciji bolničkog informatičkog sustava koji je u nadležnosti i pod upravljanjem Ustanove, Ustanova puštala na CEZIH dvije obavijesti. Jedna se odnosila na stavljanje osiguranih osoba na listu čekanja Ustanove, dok se druga obavijest o dodijeljenom terminu, konkretno prvog pregleda

• Izvješće o radu sektora kontrole u 2023. godini (5. dio)

• Nadzorni i kontrolni poslovi

kardiologa u Ustanovi, prikazivala putem sustava e-Građanin u pretincu osigurane osobe te se događalo da osigurane osobe HZZO-a koje se nalaze na listi čekanja dolaze na pregled zbog krive obavijesti koju primaju putem sustava e-Građani o zakazanom terminu pregleda u kardiološkoj ambulanti. Ustanova je prilikom obavljanja zdravstveno - inspekcijskog nadzora dostavila korespondenciju koja je vođena sa službom informatičke potpore koja je isporučila i održava BIS. Korespondencija je vođena u srpnju i rujnu 2021. godine te ožujku 2023. godine s ciljem uklanjanja već ranije utvrđene pogreške.

3.2. Provođenje tzv. "PROCESA A"

"PROCESA A" obuhvaća nadzor na prikupljanjem osnovnih podataka o prvom slobodnom blok terminu za pružanje svake pojedine zdravstvene usluge (postupka) definirane u Katalogu zahvata naručivanja (u daljnjem tekstu: KZN šifarnik) na razini SKZZ-a čije pružanje su BZU i vanbolnički SKZZ ugovorili sa HZZO-om i objava tog prvog slobodnog termina po svakoj pojedinoj BZU/vanbolničkom SKZZ na mrežnim stranicama HZZO-a i Ministarstva zdravstva na upit osiguranih osoba HZZO-a.

Služba za provedbu ugovornih obveza tijekom 2023. godine nastavila je s usklađenjem tzv. "PROCESA A" putem dostupnih alata informacijskog sustava HZZO-a na način da BZU i vanbolnički SKZZ-e obrate maksimalnu pozornost na točnost i istinitost podatka o slobodnom terminu na svaku pojedinu zdravstvenu uslugu (postupak) iz KZN šifrnika te je od ustanova tražila ažuran prikaz podataka, a svaka uočena anomalija se u izravnom kontaktu s BZU ispravljala.

3.3. Priključenje domova zdravlja na središnji dio sustava CEZIH i dostupnost termina za provođenje SKZZ-a izabranim doktorima PZZ-a za eNaručivanje u domovima zdravlja

Sukladno članku 43. Zakona o podacima i informacijama u zdravstvu ("Narodne novine", broj 14/19.), svi pružatelji zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj obvezni su osigurati razmjenu zdravstvenih podataka putem CEZIH-a u roku od dvije godine od

dana stupanja na snagu toga Zakona, a koji rok je istekao 15. veljače 2021. godine.

Sukladno odredbama ugovora o provođenju SKZZ sklopljenog između domova zdravlja i HZZO-a, domovi zdravlja obvezni su od trenutka uključivanja u sustav eNaručivanja sve termine za provođenje ugovorene SKZZ-e, radi provođenja naručivanja na upućenu SKZZ-e, učiniti dostupnim izabranim doktorima PZZ-a putem centralne mrežne aplikacije za eNaručivanje Ministarstva zdravstva.

Sukladno članku 17. Općih uvjeta ugovora o provođenju specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine", broj 160/13., 17/15., 129/17. i 42/18.- u daljnjem tekstu: Opći uvjeti), a koje su sastavni dio ugovora, ustanova se obvezuje voditi jedinstvenu listu naručenih osiguranih osoba (eNaručivanjem i naručivanjem u zdravstvenoj ustanovi) na osnovi koje se određuje redoslijed (termin) prijema osiguranih osoba na zdravstvene usluge koje ustanova pruža na temelju ugovora sklopljenog sa HZZO-om. Ustanova se obvezuje listu čekanja voditi u elektroničkom obliku na dostupan i transparentan način, upisivati sve narudžbe u jedinstvenu listu čekanja i omogućiti prikupljanje svih upisanih podataka Centralnom sustavu eListe čekanja i eNaručivanja te na svojim mrežnim stranicama osigurati poveznicu s listama čekanja na mrežnoj stranici HZZO-a. S obzirom na protek navedenog roka, ovlaštteni radnici Službe za provedbu ugovornih obveza Sektora kontrole, Odjela za vanjski nadzor i kontrolu regionalnih ureda HZZO-a i ovlaštteni radnici područnih službi HZZO-a, proveli su u razdoblju od travnja do lipnja 2022. godine izvanredne ciljne kontrole poštivanja ugovornih obveza u 17 domova zdravlja u cilju utvrđivanja priključenja domova zdravlja na središnji dio CEZIH-a, priključenja na sustav eNaručivanja i Središnji sustav kalendara za vanbolnički SKZZ-e te provjeravali dostupnost termina za provođenje ugovorene SKZZ-e izabranim doktorima PZZ-a.

S obzirom na tada utvrđene nepravilnosti i predloženim mjerama za uklanjanjem utvrđenih nepravilnosti provedene su u razdoblju od veljače do lipnja 2023. godine ponovljene kontrole u 16 domova zdravlja s pripadajućim ugovorenim SKZZ-e djelatnostima.

(Nastavak u idućem broju)

- Provođenje tzv. "PROCESA A"
- Priključenje domova zdravlja na središnji dio sustava CEZIH i dostupnost termina za provođenje SKZZ-a izabranim doktorima PZZ-a za eNaručivanje u domovima zdravlja

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Obavijest o potvrdama o životu za 2024. godinu korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem u SR Njemačkoj

Obavještavamo korisnike **hrvatske mirovine s prebivalištem u SR Njemačkoj** da su elektroničkim putem razmijenjeni podaci potrebni za redovitu isplatu mirovina radi sprečavanja nepripadne isplate zbog smrti korisnika mirovina. Korisnici za koje su na navedeni način razmijenjeni podaci ne trebaju u 2024. godini dostaviti popunjenu, potpisanu i ovjerenu tiskanice potvrde o životu.

Korisnicima za koje nisu razmijenjeni podaci elektroničkim putem, poštom su na kućne adrese poslane tiskanice potvrde o životu za 2024. godinu. Radi nastavne isplate mirovine iz hrvatskog osiguranja korisnici trebaju potvrdu o životu **popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela** te dostaviti HZMO-u **do 30. studenog 2024.**

Održani Međunarodni savjetodavni dani u Zagrebu i Ljubljani

U organizaciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u Zagrebu su održani Međunarodni savjetodavni dani **od 15. do 17. listopada 2024.**, na kojima su predstavnici HZMO-a u suradnji s predstavnicima *Deutsche Rentenversicherung Bunda* i *Deutsche Rentenversicherung Bayern Süda* zainteresiranim strankama odgovarali na pravna pitanja te pružili informacije vezane uz ostvarivanje prava iz njemačkoga i hrvatskoga sustava mirovinskog osiguranja. Tijekom tri dana savjetovanja predstavnici HZMO-a i njemačkih nositelja mirovinskog osiguranja pružili su pravnu pomoć osiguranicima i korisnicima prava, razmijenili požurnice te raspravili predmete koji se rješavaju primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti. U organizaciji *Zavoda za pokojninsko in invalidsko*

zavarovanje Slovenije (ZPIZ Slovenije) **17. listopada 2024. u Ljubljani** su održani Međunarodni savjetodavni dani na kojima su zainteresirani sudionici mogli dobiti informacije o ostvarivanju prava iz hrvatskog sustava mirovinskoga osiguranja. Pitanja stranaka odnosila su se ponajviše na uvjete za ostvarivanje prava na mirovinu u RH, dostavu potvrda o mirovinskom stažu iz RH, rad i korištenje mirovine, ostvarivanje prava na mirovinu u RH i istovremeno korištenje tzv. *delne* mirovine u Sloveniji uz zaposlenje na puno radno vrijeme u Sloveniji.

Međunarodni savjetodavni dani pridonose boljoj komunikaciji i koordinaciji rada na provedbi postupaka ostvarivanja prava na mirovinska davanja između država.

Ponovno određivanje mirovine

Ako se korisnik **prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine** ili **starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** nakon što je stekao pravo na mirovinu zaposli s punim radnim vremenom ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje i po toj osnovi navrš **najmanje jednu godinu staža osiguranja** ima pravo na ponovno određivanje mirovine odnosno može steći novu mirovinu ako su ispunjeni uvjeti godina života i mirovinskog staža za stjecanje prava.

To pravo ima i korisnik **prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine** ili **starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** koji je nakon ostvarenog prava na mirovinu navršio **najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi zaposlenja do polovice punog radnog vremena**. Korisnicima mirovine koji rade do polovice punog radnog vremena može se ponovno odrediti nova mirovina kada ispune zakonom propisani uvjet navršene jedne godine staža nakon umirovljenja, koji će u slučaju rada do polovice punog radnog vremena biti ispunjen tek **nakon dvije godine rada s polovicom punog radnog vremena**. Također mora biti ispunjen i uvjet staža i godina života propisan zakonom za stjecanje prava na novu mirovinu. Pravo na ponovno određivanje mirovine ima i korisnik **prijevremene starosne mirovine, starosne mirovine** ili **starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika** ako je kao korisnik mirovine ostvario najmanje jednu godinu staža osiguranja po osnovi drugog dohotka za koji su u cijelosti uplaćeni doprinosi i ako je ispunjen

uvjet godina života i mirovinskog staža za novu mirovinu. Omogućeno je i ponovno određivanje mirovine **hrvatskog branitelja korisnika starosne, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika i prijevremene starosne mirovine** ako po osnovi zaposlenja nakon umirovljenja navršje staž osiguranja od najmanje jednu godinu i uvjete za novu mirovinu. Nakon navršene jedne godine staža osiguranja i prekida zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na mirovinsko osiguranje, korisnik mirovine podnosi **Zahtjev za ponovno određivanje mirovine** HZMO-u.

Nakon prestanka rada uz mirovinu, navedeni korisnici ne mogu ostvariti pravo na novu vrstu mirovine.

Prvi rezultati HZMO-a o broju osiguranika za listopad 2024.

Prema prvim podacima, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje **na dan 31. listopada 2024.** bilježi **1 724 665 osiguranika**. Riječ je o povećanju broja osiguranika za 3,8 posto, odnosno 63 068 osiguranika više u odnosu na 31. listopada 2023. te 6,41 posto, odnosno 103 874 osiguranika više nego 31. listopada 2022. U odnosu na 2021. godinu, bilježi se 8,75 posto osiguranika više nego u 2021., odnosno 138 836 osiguranika više.

Najveći broj osiguranika prema djelatnostima na kraju listopada 2024. evidentiran je u trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (253 026), prerađivačkoj industriji (252 355), građevinarstvu (150 825) i obrazovanju (129 739). U odnosu na isto razdoblje 2023. godine, najveći porast broja osiguranika vidi se u građevinarstvu (11 908), djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (6 821), trgovini na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala (6 628) te javnoj upravi i obrani; obvezno socijalno osiguranje (6 389).

Ako se brojke usporede s onima iz rujna 2022., sada je 18 988 osiguranika više u građevinarstvu, odnosno 22 514 više nego 2021. godini. Pozitivan rast bilježi se i u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, sada je 12 746 osiguranika više nego u 2022. i 22 771 osiguranik više nego u 2021. godini, kao i u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima, 12 192 osiguranika više nego u 2022. i 16 659 osiguranika više nego u 2021. godini.

Podsjetnik na dostavu dokaza o visini inozemne mirovine radi isplate JNP-a

Podsjećamo korisnike mirovine s tzv. inozemnim elementom (*korisnike hrvatske mirovine kojima se isplaćuje i mirovina iz inozemstva, korisnike samo inozemne mirovine te korisnike hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu*), kojima ukupno mjesečno mirovinsko primanje **ne prelazi iznos od 840,00 eura**, da radi isplate jednokratnog novčanog primanja (JNP) radi ublažavanja posljedica rasta troškova života, HZMO-u **do 30. studenoga 2024.** dostave dokaz o neto iznosu mirovine za rujna 2024. koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja.

Pitali ste - HZMO odgovara!

Da li se korisnicima najniže mirovine ostvarene prema ZOHBDR-u, isplata mirovine obustavlja ako rade do polovice punog radnog vremena?

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN 156/2023 - ZOHBDR) propisano je da korisnici najniže starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine ili obiteljske mirovine na temelju ZOHBDR ili ZOMO **imaju pravo na najnižu mirovinu i u slučaju zaposlenja do polovice punog radnog vremena.**

Korisnici najniže invalidske mirovine ostvarene prema ZOHBDR-u ili ZOMO-u kojima je utvrđen djelomični gubitak radne sposobnosti prouzročen djelomice ili u cijelosti kao posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske imaju pravo na najnižu mirovinu za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena.

Korisnici najniže invalidske mirovine ostvarene prema ZOHBDR-u ili ZOMO-u kojima je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti prouzročen djelomice ili u cijelosti kao posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske imaju pravo na najnižu mirovinu za vrijeme zaposlenja manje od 3,5 sati dnevno.

KORISNICI MIROVINA - statistika za rujan (isplata u listopadu 2024.)

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječna neto mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO*		
Starosna mirovina	407 169	632,11 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	50 214	715,83 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	64 652	531,77 EUR
Prijevremena starosna mirovina	176 717	572,10 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	383	565,09 EUR
Invalidska mirovina	85 776	419,27 EUR
Obiteljska mirovina	157 829	483,24 EUR
I. UKUPNO - ZOMO	942 740	574,12 EUR
II. Djelatne vojne osobe - DVO	16 111	806,25 EUR
III. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata - ZOHBDR	71 839	1.215,50 EUR
IV. Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane - HVO	7 284	674,58 EUR
SVEUKUPNO I.+II.+III.+IV.	1 037 974	622,82 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	92 792	913,26 EUR
Korisnici osnovnih mirovina	19 630	773,52 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	269 069	394,84 EUR
Korisnici kojima je isplaćena osobna i dio obiteljske mirovine (DOM)	104 591	642,47 EUR

* bez međunarodnih ugovora

Ukupan broj osiguranika	1 740 383
Ukupan broj korisnika mirovine	1 226 522
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,42
Prosječna neto plaća u Republici Hrvatskoj za kolovoz 2024.	1.324 EUR
Prosječna sveukupna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2024. godini (bez međunarodnih ugovora)	627,74 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,26 %)	567 439
Korisnici mirovina - žene (53,74 %)	659 083
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	73 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	35 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	64 godine

Zlato za Ročićeve cure i dečke

U subotu 19. listopada 2024. godine na školskom igralištu OŠ „Granešina“ u zagrebačkoj Dubravi održani su 12. Sportski susreti Povjereništva SUH Zagreb. Susreti su dio projekta „Mudro starenje - aktivnošću do dugovječnosti“ koji je sufinanciran od Grada Zagreba.

Ove godine sudjelovalo je deset ekipa zagrebačkih podružnica SUH-a koje su se u prohladno jutro okupile na otvorenom školskom igralištu gdje su ih dočekali domaćini, članice i članovi Podružnice SUH-a Miroševac. Prije početka susreta trebalo se malo zagrijati, a sudionici su također mogli obaviti mini zdravstveni pregled, mjerenje tlaka i šećera u krvi, za što se pobrinula svima draga liječnica iz zagrebačkog Crvenog križa. Pregled je obavila većina natjecatelja, odnosno 50-ak ljudi.

Nakon sviranja himne prisutnima se obratila Vesna Bečić, predsjednica Povjereništva SUH Zagreb, a potom je riječ dala Stjepanu Milobari, zamjeniku predsjednice SUH-a koji je, nakon pozdravnog govora, otvorio igre.

Natjecateljski program sastojao se od 6 sportsko-rekreativnih disciplina: viseće kuglane, pikada, nošenja loptice u žlici - štafetno, pucanja lopte u gol, bacanja loptice u koš, bacanja kolutova. Natjecanja su bila ekipna i prilagođena situaciji. Svaka ekipa brojala je 6 članova, i svi su se natjecali u svim disciplinama.

Natjecanje je pratilo šest sudaca (po jedan za svaku disciplinu), a koordinator sudaca bio je Ivan Ročić, predsjednik podružnice SUH-a Podsljeme, koji je prije početka natjecanja prisutnima pojasnio pravila igre. Po završetku natjecanja, svi su pozvani u prostorije Mjesne samouprave Miroševac gdje su suci zbrojili rezultate nakon čega je uslijedilo proglašenje najboljih ekipa.

Najbolji na igrama osvojili su medalje:

1. mjesto podružnica Podsljeme (zlato)
2. mjesto podružnica Miroševac (srebro)
3. mjesto podružnica Peščenica (bronca)

Potom je Vesna Bečić uručila medalje trima najboljim ekipama, te svim ekipama zahvalnice za sudjelovanje na igrama. Čestitajući svima na sudjelovanju i uspjehu, naglasila je da su druženje i zajedništvo najveća vrijednost ovakvih susreta.

Nakon proglašenja pobjednika uslijedila je podjela ručka (gulaš, kolači i piće), a svi sudionici dobili su na poklon od domaćina Malnara lijepo licitarsko srce. U sklopu programa moglo se razgledati ručne radove članica podružnice Peščenica.

Zahvala slijedi svima koji su pomogli u organizaciji i održavanju ovih sportskih susreta, a ponajprije domaćinima, podružnici SUH-a Miroševac i predsjedniku Zvonku Malnaru, čiji su članovi sami pripremili oko 100 porcija gulaša, za svaki stol po dvije plate kolača te piće po izboru. Zahvale idu i OŠ Granešina, koja je ustupila prostor i dio rekvizita za natjecanje, zatim podružnicama Peščenica i Podsljeme koje su također ustupile rekvizite te Sindikatu turizma i usluga Hrvatske za donaciju 100 boca vode za piće tijekom natjecanja.

Vesna Bečić

Berba mandarina i vožnja lađama po Neretvi

Podružnica SUH-a Velika Gorica organizirala je trodnevni izlet, 11.-13. listopada 2024. godine, na ušće rijeke Neretve i u Ston. U petak, 11.10., u jutarnjim satima Velikogoričani, 60 članova Podružnice, krenuli su na put, a prvo odredište im je bilo Komarna, maleno mjesto u sastavu općine Slivno u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. U Komarni su predahnuili nakon puta, večerali i družili se uz glazbu i ples. Drugi dan izleta

proveli su u prirodi, vrlo aktivno, sudjelujući u berbi mandarina, a glad za avanturističkim doživljajima utajili su na fotosafariju i vožnjom čamcima (neretvanskim lađama) te obilasku ušća rijeke Neretve. Treći dan izleta bio je rezerviran za obilazak i razgled Stona, poznatog gradića na poluotoku Pelješcu. Naravno da su tom prilikom posjetili i novi Pelješki most. Držeći se one tradicionalne „prvo ručak, a onda na put“, u nedjelju poslijepodne, 13.10., krenuli su natrag kući - na predah do novih izleta i putovanja.

Stjepan Milobara

DUBROVNIK Od Fatime do slikovitog Lisabona i Porta

Članovi dubrovačke Podružnice SUH-a posjetili su Portugal – zemlju povijesnog šarma i šarolike kulture. U Portugal su se zaputili u nedjelju, 6. listopada 2024. godine. Bila je to prava poslastica za sve ljubitelje prirodnih ljepota, kulture, povijesti i gastronomije. Svaki dio ovog putovanja za pamćenje bio je izuzetno uzbudljivo iskustvo. Kušali su portugalski porto u Portu, hodočastili u Fatimu, razgledavali Lisabon, uspoređivali su Belinsku kulu s dubrovačkim tvrđavama, uzdisali od oduševljenja na najpoznatijoj točki zvanjoj Cabo da Roca. *Ovdje gdje zemlja prestaje, a počinje more*, tako je to mjesto opisao Luis de Camoes, veliki portugalski pjesnik. U njegovu je stihu sjajno sažeto što ovaj rt predstavlja – najzapadniju europsku kopnenu točku. Putovanje u Portugal sad je im je lijepo sjećanje ispunjeno mirisima i bojama Portugala te zvucima melankoličnog Fada.

Zorana Koroman

ZAGREB -TREŠNJEVKA SJEVER

Mirisna knjižnica

Kad se vješte ruke slože članica Podružnice SUH-a Trešnjevka sjever, onda iz njihove kreativne radionice izlaze čudesni uradci. Upravo jedna od takvih radionica održala se u ponedjeljak, 18. listopada 2024., u Knjižnici Tina Ujevića. Tog je listopadskog poslijepodneva dio knjižnice bio pretvoren u pravu radionicu za izradu prirodnih sapuna. Miješale su se živopisne boje, miješala su se mirisna eterična ulja, a iz silikonskih kalupa izlazili su zanimljivi sapunčići najrazličitijih oblika: od božićnih simbola do životinjica i kolačića. Da bi se 20-ak članica SUH-a

Trešnjevka sjever ugodno družilo i opustilo se kreativni rad, to im je omogućio Grad Zagreb kroz projekt Mudro starenje – aktivnošću do dugovječnosti, čiji je dio radionica za izradu sapuna. Kreativna voditeljica radionice bila je Višnja Havelka. Na kraju, za vrijeme sušenja sapuna, vrijedne članice Podružnice zasladile su se keksima, sokovima i biljnim čajem.

Melita Funda

LABIN

Umirovljenici za potrebitu djecu

Sindikata umirovljenika Hrvatske – Podružnica Labin i ove je godine organizirala humanitarnu akciju *Humanost na djelu 2024.*, namijenjenu za *Krilo Labina*, udrugu roditelja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, s najtežim dijagnozama. Zahvaljujući velikom broju donatora te nesebičnom angažmanu članova Podružnice kao i članovima Udruge, prikupljeno je 3.222 eura. Podružnica SUH-a i spomenuta Udruga organizirala je 26.10.2024. humanitarnu lutriju. Cijelu hvaljevrijednu akciju podupro je i Grad Labin na čemu su mu organizatori vrlo zahvalni. Još jednom su Labinjani pokazali da imaju veliko i otvoreno srce za svoje sugrađane u nemilim životnim situacijama.

Eni Modrušan

Kreativa je zakon

Podružnica SUH-a Pazin i Društvo likovnih stvaratelja iz Pazina zajedno su obilježili Međunarodni dan starijih osoba 1.10.2024. godine. Prvi listopada dan je koji svake

godine podsjeća na podršku i priznanje koje zaslužuju građani treće dobi. Dug život, odnosno život u starijoj dobi donosi sa sobom mnogo novih prilika za doprinos cijeloj zajednici, ali i za samoostvarenje. Opće je poznati trend da stanovništvo stari i to je tako diljem svijeta. Naime, predviđa se da će do 2030. godine broj starijih ljudi nadmašiti broj mlađih ljudi i to na globalnoj razini. Postoji nešto što je zajedničko svim dobnim skupinama a to je stvaralaštvo. U njemu se ostvaruje naš puni potencijal. Upravo na stvaralačkoj platformi članovi Podružnice SUH-a Pazin i članovi DLS-a Pazin upriličili su kreativni susret. Zamislite scenografiju uz zalazak sunca i čašu dobrog vina, zatim zamislite boje i slikarski potencijal. Jedino je još preostalo da likovni uradci osvanu na kakvoj izložbi.

Mirjana Monas

SLAVONSKI BROD

Nije tako loše biti star

Proslava Međunarodnog dana starijih osoba bitna je svim pripadnicima treće dobi pa tako i članovima Podružnice SUH-a iz Slavonskog Broda. 150 umirovljenika okupilo se 1.10.2024. na Sportsko rekreativnom centru Poloj sa željom da u dobrom raspoloženju proslave dan koji slavi starije stanovništvo svijeta. Ove je godine bitna godišnjica Međunarodnog dana starijih osoba, budući da je 1990. ovaj dan usvojen na temelju odluke Glavne skupštine Ujedinjenih naroda. Obilježavanje ovog dana ističe važnost poboljšanja kvalitete života starijih ljudi te sprječavanje njihove marginalizacije i izoliranosti u društvu. Naš su Slavonci na proslavi kuhali kobasice, uživali u slavonskim delicijama i nije manjkalo ni domaćih kolača. Kasnije, tijekom listopada bili su na dva jednodnevna izleta, jedan u susjednu Mađarsku i jedan u Bizovac.

Ana Dujanović

RUGVICA Podijelili 500 kg jabuka

Vodstvo Podružnice SUH-a Rugvica organiziralo je podjelu jabuka svojim članovima. U srijedu, 16. listopada 2024., podijeljeno je petsto kilograma svježih jabuka. Jabuke su kupljene novcem iz donacija, a svaki pojedini član odnio je kući 5 kg jabuka. Sasvim solidna količina ako se prisjetimo one poslovice „Jedna jabuka na dan, tjera liječnika iz kuće van.” Tjedan dana kasnije, točnije, u srijedu, 23.10.2024., Rugvičani su bili na jednodnevnom izletu u Krupinskim toplicama. Uživali su u zelenoj dolini na četiri izvora termalne ljekovite vode. Bio je to dan zdravlja, odmora i opuštanja, u prekrasnoj oazi, udaljenoj od metropole tek 50-ak kilometara.

Stjepan Sekulić

ĐAKOVO

Veseljaci iz Golubice

Članovi Podružnice SUH-a Đakovo vole za sebe reći da su veseljaci i da ne propuštaju prilike za druženje, prijateljavanje i dobru zabavu. Stoga nastoje držati ritam od jednog susreta u mjesecu, svakom mjesecu, naravno. U listopadu su odabrali utorak, 15.10.2024., kao dan za druženje u poznatom restoranu Golubica. Ovaj đakovački restoran poznat je kao mjesto bogate tradicionalne gastronomske ponude. U ugodnom interijeru Golubice, 80 članova đakovačkog SUH-a, družilo se, pjevalo i plesalo uz ukusnu večeru od 19 do 23 sata. Ali, to nije sve. Spomenuta ekipa druži se svake srijede uz dobru hranu poput slavonskog čobanca i domaćih lepinja. Na tim susretima karta se Bela i igra pikado.

Branko Macanga

Znate li što je dobizam ili ageizam?

U četvrtak, 7. studenoga 2024., održano je predavanje „Što je dobizam ili ageizam i jesmo li njegove žrtve?“ u prostorijama Radničkog doma na Trgu kralja Petra Krešimira IV. Predavanje je u sklopu projekta „Mudro starenje – aktivnošću do dugovječnosti“ organiziralo Povjereništvo Sindikata umirovljenika Hrvatske. Projekt se provodi uz financijsku potporu Grada Zagreba. Predavanju je prisustvovalo 26 ljudi iz 12 zagrebačkih SUH-ovih podružnica. Predavačica Sonja Jirasek, profesorica pedagogije i sociologije te psihoterapeutkinja integrativne geštalt terapije, nazočnima je pribli-

žila stereotipiziranje i stigmatiziranje starijih osoba kroz najrazličitije oblike diskriminacije. Dobizam ili ageizam kao sustavna diskriminacija dešava se svakoga dana i potrebno ga je znati prepoznavati i kritički prihvaćati. Diskriminacija starijih osoba nije ništa novo, ali o njoj će se sve više progovarati, kroz medije i kroz različite društvene debate. Predavanje je bilo vrlo dobro prihvaćeno, a što, između ostalog, govore i evaluacijski listići s kraja predavanja. **M.F.**

VRGORAC Uronili u Banju Vrućicu pa izronili kao novi

Članovi Udruge SUH-a Vrgorac, 45 osoba, i ove su godine proveli deset opuštajućih dana u Zdravstveno turističkom centru Banja Vrućica u susjednoj Bosni i Hercegovini. Vrgorački SUH-ovci tamo odlaze svake godine već osamnaest godina zaredom. Ove su godine boravili u Banji Vrućici od 12. do 22. listopada 2024. Po dolasku uvijek prvo uslijedi liječnički pregled. Rezultat pregleda su tri dodijeljene terapije i liječenje u bazenu ili kadi, ovisno o pojedincu i njegovim zdravstvenim potrebama. Termomineralna voda Banje Vrućice spada u ugljeno-kisele vode te povoljno utječe na kardiovaskularne, pulmološke i fizijatrijsko-reumatološke boljke. Cijene za umirovljenike u Lječilištu podrazumijevaju popust, za pojedince, ali i za grupu ljudi, uz mogućnost otplate u tri rate. Na ovom antistresnom odmoru, članovi Udruge SUH-a Vrgorac bili su smješteni u dvokrevetnim sobama, doručkovali su sa švedskog stola, a za ručak i večer su imali u ponudi tri vrste jela. Svakodnevno su šetali i provodili vrijeme u prirodi, a svake druge večeri imali su organizirano druženje uz glazbu i ples. Zdravstveno-rekreativno iskustvo ponovit će i iduće godine. U to nitko ne sumnja. **Senka Erceg**

PULA Malo do Trsta, malo u toplice

Udruga SUH-a Pula-Pola još je krajem rujna, 25. rujna 2024., organizirala izlet u Trst. Trst je grad koji je od svih talijanskih gradova najbliži našoj granici. Puljanima je svakako Trst zbilja blizu, a što je uvijek pogodno za odlazak na kavu u susjednu Italiju. No, k tomu Udruga SUH-a Pula-Pola okuplja devet ogranaka. I u svakom od tih ogranaka uvijek se nešto događa, družu se, putuju. Tako je 45 članova ogranka Štinjan provelo deset dana u Crikvenici u Thallassoterapiji od 14. do 24. listopada 2024., boraveći po prvi puta u tom poznatom crikveniškome medicinskom centru sa stoljetnom tradicijom zdravstvene djelatnosti. Članovi Centrale Udruge SUH-a Pula-Pola, pun autobus ljudi, bili

su u Banji Vrućici od 11. do 21. 10. ove godine, dok su članovi iz ogranka Valtura, također jedan pun autobus Puležana, odabrali Terme Topusko i tamo proboravili od 15. do 25. listopada 2024. Očito je da su toplice primamljivo mjesto za odmor i rekreaciju ljudima treće dobi. **Drago Marić**

SPLIT Bella Italia

Grupa SUH-ovaca Udruge iz Splita krenula je na višednevni izlet u petak, 18. listopada 2024. u Italiju. Prvo odmorište bilo im je u Rijeci, na hrvatskom tlu, a nakon toga su nastavili put Trsta. Sutradan su svoje putovanje nastavili po Italiji. Posjetili su Veneciju, vozili su se u gondolama, a zatim su navratili u Bolonju, Firencu, Pisu, Rimini, Ankonu. Nakon šest dana obilaženja talijanskih gradova, iz Ankone su se trajektom vratili u Split 24. listopada. Italija je dobro poznata zemlja kulture i umjetnosti. U Italiji postoji 149 gradova, većinom su poznati gradovi po svojoj ljepoti, ali ništa manje nisu atraktivni i oni manje poznati. Na ovom putovanju članovi Udruge SUH-a Split posjetili su vrlo poznate gradove i uživali su u atmosferi tih gradova, arhitekturi i gastronomskoj ponudi. Za pretpostaviti je da će nekom drugom prilikom posjetiti i neke manje talijanske gradove. **Asja Tomin**

Pijanci „postaju“ ženskasti

Što se događa u našem organizmu kad popijemo čašu alkoholnog pića? Naše je tijelo čudesan stroj koji ima sposobnost da prepozna i da se brani od raznih otrova pa tako i od alkohola. Čim ga prepozna, nastoji ga se riješiti. Nakon konzumacije, alkohol se brzo resorbira kroz stijenke crijeva i ulazi u krv koja ga zatim odnese u jetru s ciljem da bude razgrađen. Kod većine ljudi jetra razgradi za otprilike jedan sat onu količinu alkohola koja se nalazi u čaši vina ili piva. Prema tome, ako je to sve što popijete u jednom satu, jetra će s tim izaći na kraj i svladati neprijatelja.

Međutim, ako prijeđete granicu brzine te razgradnje, jetra se neće moći nositi s tim opterećenjem i krvna će struja odnijeti alkohol u mozak. Ako količina alkohola u krvi prijeđe određenu granicu, čovjek se počinje osjećati pripit, ima vrtoglavicu i postaje veseo i bezbrižan. Sve je to rezultat djelovanja alkohola na stanice i krvne žile mozga. Svakako, tu spadaju glavobolja i mamurluk koji se osjećaju sutradan.

Alkohol je vrlo opasan za srčane bolesnike

Što vam još može učiniti alkohol? U želucu može oštetiti sloj sluzi koja ublažava učinke želučane kiseline te može stimulirati želudac da stvara više kiseline. Zato je nerazborito za bolesnike s čirom na želucu ili dvanaesniku piti alkoholna pića.

Alkohol može utjecati i na srce. Ako osoba boluje od angine pectoris (bolovi u grudima uzrokovani srčanim oboljenjem), pijenje alkohola će smanjiti obim i intenzitet fizičkog rada kojemu se osoba može izložiti prije nego počnu bolovi, i to zato što alkohol sužava već ionako djelomično blokirane arterije koje vode prema srcu.

Spolni život - alkohol pojačava želju, a smanjuje moć

Shakespeare je bio u pravu kad je rekao da alkohol provocira seksualnu želju, ali oštećuje „izvedbu“ - barem u muškaraca. Razlog je taj što alkohol djeluje direktno na testise, smanjujući stvaranje testosterona - muškog spolnog hormona - a testosteron je preduvjet za erekciju. Alkohol također može oslabiti sportske rezultate i samu aktivnost, jer sužava arterije kroz koje krv teče prema srcu i drugim mišićima.

Ako ste prosječan, samo povremeni konzument alkohola koji to čini u društvu, onda neposredne učinke alkohola možete smanjiti tako da prije nego što krenete u grad nešto pojedete ili popijete

(bezalkoholno!). Hrana ili piće neće vam pomoći da brže razgrađujete alkohol, ali će ponešto usporiti njegovu resorpciju - usporavanjem prolaska alkohola kroz želudac. Masna hrana (ili pak šačica maslina) najbolje usporavaju ovaj proces.

Oštećenje jetre - najopasnija posljedica

Kod onih osoba koje kronično konzumiraju alkohol, a zbog stalnog isušivanja (dehidracije) tjelesnih stanica, s vremenom počinje propadanje i jetrenih stanica (ciroza). Kronični alkoholičari, sa sklonošću prema niskoj koncentraciji šećera u krvi (hipoglikemija), imat će vrlo česte i ozbiljne napadaje drhtanja, glavobolje, ubranog srčanog rada, znojenja itd., zato jer oštećena jetra ne može osigurati krvnoj cirkulaciji dovoljne količine šećera.

Ako konzumacija većih količina alkohola potraje dulje vrijeme, taj alkohol može oštetiti srčani mišić i zbog toga su kronični alkoholičari često iscrpljeni. Srce čak može i zakazati u svojoj funkciji odmah na početku nekog težeg fizičkog rada. Osim ovakvih nepovoljnih učinaka, alkohol može oštetiti inteligenciju i pamćenje. Govorimo o nepopravljivom oštećenju.

Muškarci koji puno piju mogu razviti ženske tjelesne karakteristike: viši glas, povećane sise, genitalnu dlakavost sličnu ženskoj i manju dlakavost na licu. To je rezultat povećane količine ženskih hormona u krvi muškaraca koje oštećena jetra nije uspjela razgraditi i odstraniti iz tijela.

Kod žena, pak, koje uzimaju često i puno alkohola posljedice mogu biti, između ostalog, smanjenje seksualnog nagona, otežano postizanje orgazma itd. Najgore je od svega što konzumiranje alkohola predstavlja rizik za zdravu trudnoću. Trošenje većih količina alkohola povećava sklonost i rizik od pobačaja ili rođenja mrtvog čeda.

Samo umjereno

Kao što poznato, uz malo alkohola možemo postati društveniji, jer on nas opušta i povremeno može olakšati tjeskobu, zabrinutost i nemir. Sve su ovo dobroćudni učinci, pod uvjetom da ne postanemo ovisni o njima.

Ne postoje dokazi da će umjereno pijenje, npr. jedna ili dvije čaše vina ili jedna ili dvije krigele piva dnevno učiniti nešto loše osobi koja je u punom zdravlju. Ipak, bilo bi bolje ne konzumirati alkohol baš svaki dan. Osim toga, osobe s prekomjernom tjelesnom težinom trebaju češće izbjegavati alkohol, jer on sadrži puno kalorija!

dr. Ivo Belan

TOČNO-NETOČNO

Povećan unos kalcija ne smanjuje rizik od loma kostiju

Znanstvena istraživanja provedena u zadnjih deset godina pokazala su da nema čvrstog dokaza koji potvrđuje da povećani unos kalcija u organizam doprinosi manjoj lomljivosti kostiju.

Kalcij se nalazi u povrću, orašastim plodovima i mliječnim proizvodima, a bitan je za zdrave zubi i kosti. Stariji ljudi često uzimaju dodatni kalcij kao suplement prehrani, međutim, izgleda da im to ne osigurava manju lomljivost kostiju.

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije, odrasle osobe trebaju unijeti u svoje tijelo 700-800mg kalcija svaki dan, a što najčešće i dobivaju kroz hranu koju jedu. Liječnici se slažu da oni ljudi koji imaju krhke kosti bi trebali dobiti i 1000mg kalcija svaki dan.

Znanstvenici sa Sveučilišta u Aucklandu na Novom Zelandu

proveli su dva istraživanja koja su iznjedrila zanimljive rezultate. Prvo istraživanje provedeno na 59 ljudi otkrilo je da povećani unos kalcija kroz neki prehrambeni dodatak samo povećava mineralnu gustoću kostiju i to za jedan do dva posto. Ovakvo povećanje, prema istraživačima, ne dovodi do klinički značajnije zaštite od prijeloma kostiju.

Drugo istraživanje provedeno na 72 osobe pokazalo je da kalcij unesen hranom ne doprinosi manjoj lomljivosti kostiju.

Ne treba gubiti iz vida da profitabilnost globalne industrije prehrambenih dodataka ima važnu ulogu i ide ruku pod ruku s farmaceutskom industrijom. Njihovo je djelovanje potpomognuto mišljenjem i preporukama lidera iz akademske zajednice, i nije nužno u skladu sa stvarnim potrebama pacijenata.

Melita Funda

Nikad previše bontona

U društvenim odnosima, kroz povijest, razvile su se neke određene forme ponašanja, koje su se održale do danas. I kod nas su mnoge od tih formi uobičajene kao lijepo međuljudsko ophođenje. Na nama je da ih i dalje njevuujemo. U knjizi Bonton, sa savjetima za lijepo ponašanje iz 1953. godine, među savjetima za ponašanje u tramvaju piše: „Starijoj ženi, svakom slabom, bolesnom ili umornom čovjeku, starcu i ženi s djecom ustupit će svoje mjesto svaki muškarac i mlada žena.“ U knjizi „Ilustrirani Bonton i protokol“ iz 1996. godine, u poglavlju pod naslovom „Na tramvajskim tračnicama“ između ostalog piše: „Obzirnost je prvo i osnovno pravilo kod najstarijeg i najmasovnijeg gradskog prometnog sredstva koje vozi po tračnicama, u tramvaju... Prilikom ulaska i izlaska, treba prednost dati starijim osobama, ženama s djecom, trudnicama, invalidima... zbog pristojnosti, ali i njihove sigurnosti. U samim kolima, istim se kategorijama ljudi prepušta mjesto za sjedenje...“

Odnos prema starijima u velikoj je mjeri uvjetovan odgojem unutar vlastite obitelji i učenjem u školi. Obitelj prije svega mora biti za sve njezine članove mjesto ljubavi, emocionalne topline, bezuvjetne međusobne podrške i brige. Pristojno je u tramvaju ustupiti sjedalo starijoj osobi, to je dio pisanog i nepisanog pravila lijepog ponašanja, koji nam se odmalena usađuje. Za prevladavanje predrasuda u vezi odnosa mladih prema starijima, važno je poticanje solidarnosti i druženja starih i mladih. Neki od najčešćih stereotipnih vjerovanja i predrasuda o starijima su kako su svi stari ljudi isti, da starost počinje sa 60 godina, da stari ljudi nisu produktivni, da su teret društvu, da su uglavnom bolesni i nesposobni odlučivati o svom životu... Ovakvo marginaliziranje osoba treće životne dobi nije novijeg datuma, već proizlaze iz odnosa društva spram starijih kroz povijest.

S druge strane, postoje i predrasude o mlađima! „Današnja mladež voli luksuz, ne znaju se lijepo ponašati niti slušati autoritete. Ne poštuju starije i vole brbljati i tračati. Ne ustaju više kada starija osoba ulazi u sobu. Suprotstavljaju se roditeljima i tiraniziraju svoje učitelje!“ Možda ste pomislili da je ovo citat s nekog portala, da je to suvremena kritika upućena mladima koji šaraju po zgradama, piju energetska pića iz konzervi i ostavljaju smeće u parkovima, koji glasno galame noću i ne dižu se starijim ljudima u tramvaju ili autobusu. Ako ste to pomislili, niste u pravu, jer je citirani tekst, davno, još u petom stoljeću

prije nove ere, napisao starogrčki dramatičar Sofoklo! Svjedoci smo da se od antike ništa ne mijenja, stariji kukaju za dobrim starim vremenima, kada je sve bilo bolje, a mladi im uzalud prigovaraju, da je to vrijeme nepovratno prošlo.

Je li nekad bilo bolje? Jesu li mladi bili pristojniji? Bolje odgojeni? Ili svaka generacija pjeva istu pjesmu: „Nekada je bilo bolje!“

Hoće li i današnja mladež jednoga dana svojim unucima pričati kako je baš ovo vrijeme bilo super? O ovoj temi, starij valjda kao i sam svijet, napisani su već traktati. Živimo sve dulje, što znači da se svakodnevno povećava udio starijih ljudi u društvu. Svjetska zdravstvena organizacija procjenjuje da će do 2050. godine na svijetu biti dvije milijarde starijih od 60 godina, a 80 posto će ih živjeti u zemljama s nižim ili srednjim prihodima.

„Nažalost, živa je istina da pravila lijepog ponašanja polako umiru. Počnimo od toga kako se djeca ponašaju pred odraslima, pred nastavnicima u školi, prema starijima općenito, ali i prema svojim kolegama“

Kako se društvo odnosi prema starijima, po istom obrascu ponašaju se i djeca. „Mene i moju braću odgajali su da poštujemo starije - bilo susjede u zgradi, bilo nepoznate, starije osobe u tramvaju ili autobusu. Rođena sam u Rijeci, ali odrasla u Zagrebu i sjećam se kako sam se odmalena s roditeljima vozila onim starim tramvajem“, kaže gospođa Jasna, iz malog društva u kvartovskom kafću.

Umirovljenik Marko dodao je da on može cijelu vožnju odstajati u tramvaju, a da vidi mlade kako sjede zagledani u mobitele i ne reaguju kad je u blizini starija osoba, kojoj bi trebali ustupiti sjedalo. U naš razgovor, koji je načuo dok nas je posluživao, uključio se i mladi konobar, student Stipe. Rekao je da ne brani mlade, ali da i stariji sugrađani znaju biti nepriстойni u tramvaju.

Prije dva tjedna oko 8.30 sati, s koferom i ruksakom ušla sam u tramvaj. Stala sam u širi prostor između dva sjedala. Lijevo od mene, sjedila je mlada djevojka koja je sve vrijeme vožnje, od Vjesnikovog nebodera do stanice prije autobusnog kolodvora, surfala po mobitelu. S moje desne strane, na povišenom sjedalu, bila je djevojka od oko 20 godina, s debelim slojem tamnog pudera na licu i istetoviranim obrvama. Obje te mlade putnice imale su samo male

torbice, malo veće od novčanika. Cijelo vrijeme je gledala visoko iznad mene, kao da sam prozirna. Djevojka koja je bila s moje desne strane progurala se ispred mene i izašla na stajalištu kod Autobusnog kolodvora, a ja sam sa svojom prtljagom izašla za njom. Vraćala sam se trajektom iz Supetra na otoku Braču, prema Splitu. Ovaj put imala sam dva kofera i s pokretnim stepenicama u trajektu sam se odvezla do salona u trajektu.

Kada smo se približavali Splitu krenula sam, prije gužve, prema jednom od izlaznih vrata u salonu. Prišla sam vratima i u isti tren se ustao mladi Filipinac i pridržao mi vrata da izađem. Ali, tu nije kraj priče! Vratio se za pola minute sa svojim ruksakom i ponudio da mi pomogne. Uzeo je veći kofer i ispred mene se spustio kompliciranim stepenicama do trajektne rampe. Zahvalila sam mu i za svaki slučaj, malo se odmakla od rampe, budući da su se ovoga ljeta događali česti kvarovi rampi na trajektima. Čekajući izlazak iz trajekta sjetila sam se onih djevojaka iz tramvaja u Zagrebu i usporedila njihovo ponašanje prema meni, starijoj osobi, i ponašanje ovog nepoznatog mladića, koji je iz kilometrima udaljene zemlje došao raditi u Hrvatsku. Sjetila sam se i raznih tekstova prepunih negativnih stavova prema stranim radnicima.

Nažalost, živa je istina da pravila lijepog ponašanja polako umiru. Počnimo od toga kako se djeca ponašaju pred odraslima, pred nastavnicima u školi, prema starijima općenito, ali i prema svojim kolegama. Bonton kakav se nekada poštovao, danas je nemoguće primijeniti, jer su se granice pomjerile. Ono što je nekada bilo nepriстойno, danas je, u nekim situacijama, čak i poželjno. Ako želiš doći do nekog cilja, bilo u poslu ili u privatnom životu, savjetuju te da ne trebaš biti ljubazan, nego uporan, bezobrazan, bezobziran. Na kraju, nije teško zaključiti da nas ima svakakvih.

Drenka Gaković

Obiteljska mirovina i obiteljski dodatak

Pitanje: Nalazim se u obiteljskoj mirovini po pokojnoj supruzi. Znam da se sada može ostvariti mirovina i dodatak odnosno da se prima isplata iz mirovinskih uplata za oba partnera, živog i pokojnog. Mogu li ja i dalje dobivati obiteljsku mirovinu a dobiti dio svoje mirovine jer sam i ja uplaćivao u fond i ostvario pravo na mirovinu? **(K.C., Biograd)**

Odgovor: Prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju nije moguće biti u obiteljskoj mirovini i primiti dio vlastite mirovine. Postoji samo zakonsko rješenje prema kojem morate biti u vlastitoj mirovini i onda (uz ispunjavanje ostalih zakonskih uvjeta) možete ostvariti pravo na dio obiteljske mirovine po pokojnom partneru/partnerici (tzv. "obiteljski dodatak"). Za sada u našem mirovinskom sustavu ne postoji i "obrnuto rješenje".

Pravo na tjelesno oštećenje

Pitanje: Otišla sam u invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad jer je moje zdravstveno stanje bilo jako loše. Nažalost, moje su se bolesti zakomplicirale i sada sam i onkološki bolesnik. Da li imam pravo na tjelesno oštećenje jer sam stvarno jako bolesna? **(M.A., Sinj)**

Odgovor: Pravo na naknadu za tjelesno oštećenje ostvaruju samo one osobe čije je narušeno zdravstveno stanje posljedica profesionalne bolesti ili povrede na radu. Budući da Vaše zdravstveno stanje takve naravi nemate pravo na tu vrstu naknade. Savjetujemo Vam da se obratite Hrvatskom zavodu za socijalni rad prema vašem prebivalištu, sa zahtjevom za ostvarivanje prava na inkluzivni dodatak. To pravo propisano je za osobe koje imaju ozbiljne trajne zdravstvene probleme pa se nakon utvrđenja stanja u vještačenju, određuje razina oštećenja zdravlja i razina pripadajuće novčane potpore.

Opozivanje napisane oporuke

Pitanje: Prije dvije godine na sudu sam pohranio svoju oporuku. Nemam nikoga od obitelji te sam oporukom to mislio ostaviti jednoj mlađoj osobi. Međutim, sada bih to promijenio jer je moj nasljednik postao nezahvalan i grub, čak me i vrijeđa, pa želim novu oporuku. Da li moram opet ići na sud i dati novu oporuku, što da radim, ne želim da me ta osoba naslijedi? **(B.Z., Gospić)**

Odgovor: Oporuka je jednostrani osobni dokument koji se može sačiniti na više načina. Možete ju sačiniti kao privatnu (vlastoručnu ili pisanu pred svjedocima) ili kao javnu (na sudu ili kod javnog bilježnika). Bez obzira na koji način je sačinjena ranija oporuka i na koji način je sačinjena novija oporuka, novija će staviti izvan snage onu oporuku koja je starija, odnosno koja je prije napisana. Važno je da su one po sadržaju iste (radi se o istoj imovini) i da su sačinjene na pravilan način. To znači da svoju postojeću javnu oporuku možete staviti izvan snage tako da sačinite privatnu oporuku, bilo vlastoručnu, bilo pisanu pred svjedocima. Na sud zbog nove oporuke ne morate ići, ali naravno da i to možete ako želite. Savjetujemo vam da u novoj oporuci napišete da opozivate raniju oporuku. Također vam savjetujemo da na oporuku stavite i datum sastavljanja (on nije obavezan, ali je koristan pa ga preporučamo baš zbog opoziva ranije oporuke).

Odbijenica za novi obračun mirovine

Pitanje: Nakon odlaska u mirovinu, radila sam tri godine po dva sata dnevno kao čistačica ureda. Imala sam ugovor o radu i plaćeni su doprinosi. Rekli su mi na mirovinskom da trebam raditi dvije godine za novi obračun, ja sam radila i više, dok god su me htjeli. Sad sam dobila odbijenicu za novi izračun. Zašto sad nemam pravo, što da radim? **(I.L., Vinkovci)**

Odgovor: Točno je da kao umirovljenik koji je bio u radnom odnosu, a nakon ispunjenja uvjeta, možete zatražiti novi izračun mirovine. Uvjet koji morate ispuniti je ostvarivanje najmanje jedne godine novog mirovinskog staža. To znači da zbroj Vaših radnih dana i sati, mora biti takav kao da ste radili godinu dana puno radno vrijeme. Uputa koju ste dobili odnosila se na rad od četiri sata dnevno koji bi trajao dvije godine. Tako se dobije jedna godina novog staža osiguranja kao da ste radili puno radno vrijeme. Točnije, sada je zakonski je određeno da umirovljenik može raditi, bez obustavljanja mirovine, najviše 20 sati tjedno. Vi imate pravo žaliti se na rješenje kojim je negativno riješen vaš zahtjev, ali pripazite na rok za žalbu. Međutim, moguće je da jednostavno niste još uvijek ostvarili jednu godinu novog mirovinskog staža.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i
digitalne transformacije

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe –
pomicanje granica“ financiran je sredstvima
Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne
transformacije.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
radno vrijeme:
ponedjeljak,
srijeda, četvrtak,
petak od
10 do 14 sati;
utorak: od
10 do 16 sati.
Telefon:
01/4615-797;
01/4655-111/
kućni 244;
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Ljerka Vešligaj, predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a Zagrebačke županije

Ružna mrlja na radu Vlade

„Mirovine puno manje rastu nego cijene i često viđam da ljudi odabrani artikl prije stavljanja u košaricu puno puta preokrenu u rukama”

Ljerka Vešligaj je rođena 24. travnja 1960. godine u Jezeranima, općina Brinje, u Ličko-senjskoj županiji. Udovica je i ponosna majka i baka. Njezina kći po zvanju je pravnica i radi u Karlovcu. Posebno ju sretnom čine njezina unučad, jedno je staro tri i pol godine, a drugo dvije godine. Sretna je i kao punica jer, kako kaže, ima vrlo dobrog zeta. Mjesto za život odabrala je u Dugom Selu.

U Sesvetama je završila osnovnu školu, a nakon toga Centar usmjerenog obrazovanja za upravu i pravosuđe u Zagrebu, smjer poslovna tajnica. Doškolovala se i u području računovodstva, završila je Menadžerstvo-specializacija Računovodstvo te je u RRiF Visokoj školi za financijski menadžment završila tečaj za samostalno obavljanje financijsko-računovodstvenih poslova. Također, stekla je i uvjerenje o osposobljenosti za informatičkog operatera. Umirovljena je od 16. siječnja 2023. godine. Ostvarila je 43 godine radnog staža, 29 godina u različitim tvrtkama i 15 godina kao vlasnica knjigovodstvenog servisa. Ne miruje, i dalje radi na pola radnog vremena. Radi knjigovodstvene poslove/usluge online.

SUH-u se priključila 2011., tada još nije imala pravo glasa kao podupiruću član. Ipak, uvijek je rado dolazila na sastanke, a rado je pomagala i oko informatičkog dijela poslovanja. U siječnju 2023. preuzima tajničke poslove i aktivno se uključuje u rad Predsjedništva SUH-a.

U rujnu 2024. postala je predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a Zagre-

bačke županije. Prije toga bila je zamjenica bivšem predsjedniku Hrziću. Od njega je puno naučila. Svojim prvim vatrenim krštenjem smatra Sportske igre SUH-a koje su trebale biti održane u Gradecu, međutim, upitno je da li će se uopće održati. Na početku iduće godine, krenut će se s ozbiljnim pripremama kako bi se igre održale u prvoj polovici 2025. Vešligaj drži da joj je otvorena i kvalitetna suradnja sa središnjicom SUH-a vrlo bitna.

Što se tiče osobnog života, osjeća smirenost. Zadovoljna je i svojom mirovinom, ali ju rastužuje kad vidi koliko ljudi živi s malom ili minimalnom mirovinom. Pogotovo su za takve umirovljenike teški dani kad se razbole i kad od svojih premalih mirovina moraju dodatno plaćati lijekove i suplemente prehrani. A cijene skaču iz dana u dan. Zbog previsokih cijena mnogo toga je naprosto ljudima nedostupno.

U slobodno vrijeme Ljerka Vešligaj priušti si odlazak na kavu s prijateljicama. Ponedjeljci su joj redovito rezervirani za Udrugu SUH-a. Često je i u Karlovcu kod kćeri i zeta, pomaže im oko djece. Voli provoditi vrijeme sa svojom unučadi. Uglavnom, dani su joj više nego ispunjeni.

Kad je riječ o umirovljenicima u Dugom Selu, najviše ih muči nizak životni standard. „Mirovine puno manje rastu nego cijene i često viđam da ljudi odabrani artikl prije stavljanja u košaricu puno puta preokrenu u rukama”, komentira Vešligaj. Trenutni položaj hrvatskih umirovljenika vidi kao vrlo težak. Rastužuje ju činjenica

da su ljudi i po umirovljenju prisiljeni raditi umjesto da nakon 40 i više godina rada uživaju u pošteno zarađenoj mirovini. Vešligaj gaji nadu da će aktualna Vlada dobro proučiti sve SUH-ove zahtjeve iz Peticije i ove najnovije prioritetne zahtjeve te da će ih uzeti u obzir i ponuditi rješenja dok još nije prekasno.

Također, zgrožena je time što je Vlada ljetos povećala plaće ministrima, premijeru i predsjedniku te svim saborskim zastupnicima, jer smatra da je takvo što potpuno nerealno. „To što su napravili samo je još više uzburkalo i donijelo nemir i zgražanje u Hrvatskoj. Ovo povećanje stavlja jako ružnu mrlju na njihov rad i odnos prema stanovništvu RH.”, kazala nam je Vešligaj.

Veseli ju rad na ispunjenju zahtjeva SUH-a. „Da je Vlada ranije prihvatila barem dio prijedloga umirovljeničkih udruga, standard umirovljenika bio bi zadovoljavajući i znatno bi se poboljšao.”, konstatira Vešligaj. Svjesna je da umirovljenici ne bi baš svi bili zadovoljni, ali bi prema njezinom mišljenju mnogi bili izbačeni iz zarobljeničke siromaštva. „Zahtjevi za 13. mirovinu, 12 mjeseci majci po djetetu dodatnog staža i promjena formule usklađenja su nešto što je stvarno potrebno ako žele vidjeti umirovljenika sa osmijehom na licu.”, promišlja Ljerka Vešligaj.

Za kraj, Ljerka Vešligaj je osjetila snažnu potrebu zahvaliti svim članovima podružnica i udruga SUH-a u Zagrebačkoj županiji, koji su joj velika pomoć u njezinu radu.

Melita Funda